

Ευτυχισμένοι μαθητές σε ακμάζοντα σχολεία

Καινοτομία για μια χαρούμενη εκπαιδευτική εμπειρία

Εργαστήριο Δομημένου Δημοκρατικού Διαλόγου

ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Νοέμβριος 2024

Περιεχόμενα

Ευτυχημένοι μαθητές σε ακμάζοντα σχολεία	1
<i>Καινοτομία για μια χαρούμενη εκπαιδευτική εμπειρία</i>	1
Εισαγωγή	3
Στόχοι του Εργαστηρίου	4
Εστίαση στο Θέμα της Συζήτησης	5
<i>Ερώτηση Κλειδί</i>	5
<i>Πλαίσιο στο οποίο τίθεται το ερώτημα</i>	5
Σύντομη Περιγραφή της Διαδικασίας	6
<i>Συστατικά του ΔΔΔ</i>	6
Ομάδα Σχεδιασμού (Design or Knowledge-Management Team)	6
Ερώτηση Κλειδί	6
Ομάδα Συμμετεχόντων	6
Ομάδα Συντονιστών της διαδικασίας	7
Ειδικά σχεδιασμένη μεθοδολογία	7
Υβριδικές Εφαρμογές ΔΔΔ	7
Ειδικά διαμορφωμένος χώρος	8
<i>Στάδια Εφαρμογής ενός ΔΔΔ</i>	9
Φάση 1: Παραγωγή Ιδεών	9
Φάση 2: Επεξήγηση Ιδεών	9
Φάση 3: Κατηγοριοποίηση Ιδεών	9
Φάση 4: Επιλογή Ιδεών	10
Φάση 5: Αναγνώριση Συσχετισμών	10
Πρόγραμμα Εφαρμογής	11
Αποτελέσματα	12
<i>Κατηγοριοποίηση – 1η και 2η Φάση Δημιουργίας Δέντρου Επιρροών</i>	12
Ειρωνικές Προτεραιότητες	12
<i>Αναλυτική Επεξήγηση Δέντρου Επιρροών</i>	14
Επίπεδο 7: Θεμελιώδεις Προτάσεις	15
Επίπεδο 6: Καλύτερα καταρτισμένο προσωπικό	16
Επίπεδο 5: Μετεξέλιξη σχολικών μονάδων σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας	17
Επίπεδα 3 & 4: Εγκαταστάσεις - εξοπλισμός – δεξιότητες - αυθεντική μάθηση – πράσινα σχολεία και σχολεία του δάσους	17
Επίπεδο 2: Προτάσεις 12 και 13	20
Οι ιδέες στην κορυφή του δέντρου	21
Διαδρομή Συμφόρησης (Bottlenecks)	23
Προτάσεις που δεν έχουν συμπεριληφθεί στο Χάρτη	23
Δήλωση/Επεξήγηση για το πως πρέπει να “διαβάζεται” ο Χάρτης	23
<i>Παράρτημα 1: Κατάλογος Προτάσεων (και ψήφων στη δεύτερη ψηφοφορία)</i>	25
<i>Παράρτημα 2: Πρώτη και Δεύτερη Ψηφοφορία</i>	27
<i>Παράρτημα 3: Κατάλογος Συμμετεχόντων</i>	28

Εισαγωγή

Το όραμα, η ιδεολογία και το πρόγραμμα δράσης τόσο του νεοεκλεγέντος Ευρωβουλευτή Φειδία Παναγιώτου όσο και του νέου Επιτρόπου του Πολίτη Παναγιώτη Παλατέ δίνουν έμφαση στη σημασία μιας εκτενούς εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, μέσω της εισαγωγής θεσμών που να ενισχύουν τη συμμετοχική δημοκρατία. Κεντρικό στοιχείο αυτής της μεταρρύθμισης είναι η διεύρυνση της αυτοδιαχείρισης των σχολικών μονάδων και η δημιουργία ενός κλίματος όπου μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς και η τοπική κοινωνία συνεργάζονται ισότιμα στη λήψη αποφάσεων.

Το πρώτο εργαστήριο Δομημένου Δημοκρατικού Διαλόγου (ΔΔΔ) διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Επιτρόπου του Πολίτη. Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου επέλεξε εκπαιδευτικούς, οι οποίοι, μέσα από τη συμμετοχή τους στο βιωματικό εργαστήριο, ενημερώθηκαν και εκπαιδεύτηκαν στη διαδικασία του ΔΔΔ. Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, συζήτησαν και προσδιόρισαν ενέργειες για την ομαλή και λειτουργική ενσωμάτωση εργαστηρίων συμμετοχικής δημοκρατίας στα σχολεία, συνδέοντας το ΔΔΔ με το αναλυτικό πρόγραμμα.

Το δεύτερο αυτό εργαστήριο ΔΔΔ περιλάμβανε έναν μικρό αριθμό εκπαιδευτικών, ειδικών, παιδιών και ενεργών πολιτών με ενδιαφέρον για την εκπαίδευση. Σκοπός ήταν να εντοπιστούν συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις που, αν εφαρμοστούν, θα ενισχύσουν τον ενθουσιασμό και την επιθυμία των μαθητών να πηγαίνουν καθημερινά στο σχολείο.

Αυτές οι πρωτοβουλίες συνάδουν με τις διακηρύξεις της Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και του Προέδρου της Δημοκρατίας για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, ώστε η μάθηση να είναι πιο ευχάριστη, αποτελεσματική και ευθυγραμμισμένη με τις ραγδαίες κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές παγκοσμίως. Παράλληλα, οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν στην καλλιέργεια υπεύθυνων και ενεργών δημοκρατικών πολιτών στην Κυπριακή Δημοκρατία. Μέσω της οργάνωσης βιωματικών εργαστηρίων ΔΔΔ, η πολιτεία στοχεύει να προωθήσει τη συνεργασία ως εργαλείο συναπόφασης και προόδου, ενισχύοντας τις δεξιότητες, την πολιτότητα και την υπευθυνότητα.

Στόχοι του Εργαστηρίου

Ο πρωταρχικός στόχος του εργαστηρίου ήταν να αξιοποιηθεί η συλλογική εμπειρία και σοφία των συμμετεχόντων για εντοπισμό των πλέον αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων ώστε να ενισχύσουμε τον ενθουσιασμό και την επιθυμία των μαθητών να πηγαίνουν στο σχολείο καθημερινά, και κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων προς το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Άλλοι, εξίσου σημαντικοί στόχοι του εργαστηρίου ήταν:

1. Να ευαισθητοποιήσει την κοινωνία όχι μόνο για το επείγον και την ανάγκη μιας εκτενούς εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, αλλά και να υποβοηθήσει το κοινό και τους ειδικούς να συγκεντρωθούν στα σημεία που θεωρούνται ουσιώδη και κλειδιά.
2. Να προσφέρει την ευκαιρία σε ένα αριθμό ευαισθητοποιημένων εκπαιδευτικών, ειδικών και ενεργών πολιτών να ενημερωθούν και εξοικειωθούν με μεθοδολογίες και εργαλεία συμμετοχικής δημοκρατίας και πιο συγκεκριμένα το ΔΔΔ.
3. Να δημιουργηθεί κοινή κατανόηση για το ρόλο και τη σημασία που έχει η εφαρμογή θεσμών συμμετοχικής δημοκρατίας στις σύγχρονες κοινωνίες, έτσι ώστε να προταθούν τρόποι και προσεγγίσεις που δημιουργούν ευκαιρίες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας εισαγωγής και αξιοποίησης θεσμών συμμετοχικής δημοκρατίας.

Εστίαση στο Θέμα της Συζήτησης

Ερώτηση Κλειδί

Η Ερώτηση Κλειδί διαμορφώνεται από μια μικρή ομάδα στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των διοργανωτών, συμμετεχόντων, και ειδικών του ΔΔΔ.

Η ερώτηση καθορίστηκε ως:

Ποιες συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις μπορούμε να εφαρμόσουμε για να ενισχύσουμε τον ενθουσιασμό και την επιθυμία των μαθητών να πηγαίνουν στο σχολείο καθημερινά;

Πλαίσιο στο οποίο τίθεται το ερώτημα

Το ερώτημα τίθεται σε μια ομάδα 20-25 ατόμων, οι οποίοι συνολικά διαθέτουν εκατοντάδες χρόνια γνώσης και εμπειρίας. Οι απαντήσεις τους μπορούν να περιλαμβάνουν προτάσεις για αλλαγές, προσθήκες, ενέργειες και μεταρρυθμίσεις, τις οποίες θεωρούν χρήσιμες ή αναγκαίες για να γίνει η μαθησιακή εμπειρία πιο ευχάριστη και αποτελεσματική, και τα σχολεία πιο φιλικά, δημοκρατικά και συμμετοχικά. Οι προτάσεις αυτές ενδέχεται να υποδεικνύουν την ανάγκη αλλαγών όχι μόνο εντός του σχολικού περιβάλλοντος, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύστημα.

Δεδομένης της πολιτικής βούλησης και δέσμευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας για εκτενείς μεταρρυθμίσεις, οι συμμετέχοντες καλούνται να υποβάλουν πρακτικές εισηγήσεις σχετικά με τα αναγκαία βήματα και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν, προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή μετεξέλιξη του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σύντομη Περιγραφή της Διαδικασίας

Η εφαρμογή ενός ΔΔΔ υποβοηθάει στη διαχείριση πολύπλοκων, σύνθετων ζητημάτων με πολλούς εμπλεκόμενους / επηρεαζόμενους με διαφορετικές απόψεις. Εξυπηρετεί την καλλιέργεια κοινής γλώσσας και συν-αντίληψης, διευκολύνει τη μάθηση, και αναπτύσσει την ομαδικότητα και τη συναίνεση. Η σωστή εφαρμογή απαιτεί συμμόρφωση με τις φιλοσοφικές αρχές της δομημένης διαλογικής επιστήμης (structured dialogic design¹) και τήρηση κανόνων μιας συγκεκριμένης διαδικασίας.

Συστατικά του ΔΔΔ

Για την εφαρμογή ενός ΔΔΔ απαιτείται:

1. Ομάδα σχεδιασμού
2. Ερώτηση κλειδί
3. Ομάδα συμμετεχόντων
4. Ομάδα συντονιστών των συν-εργαστηρίων (Co-Laboratories^{2,3,4})
5. Ειδικά σχεδιασμένη μεθοδολογία και
6. Διαδικτυακά εργαλεία και/ή ειδικά διαμορφωμένος χώρος

Ομάδα Σχεδιασμού (Design or Knowledge-Management Team)

Μια μικρή ομάδα ατόμων από αρμόδιες υπηρεσίες μαζί με συν-εμπλεκόμενους φορείς διαμορφώνει την ερώτηση κλειδί, αναγνωρίζει / καταγράφει τους συν-εμπλεκόμενους φορείς, και επιλέγει τους συμμετέχοντες. Η ομάδα αυτή μπορεί να είναι επίσης υπεύθυνη να καταγράψει και προβάλλει τα αποτελέσματα.

Ερώτηση Κλειδί

Η συζήτηση πλαισιώνεται και εστιάζεται μέσα από μια προκαταρκτική Ερώτηση Κλειδί.

Ομάδα Συμμετεχόντων

Ως συμμετέχοντες είναι άτομα που γνωρίζουν πολύ καλά το ζήτημα και επιλέγονται προσεκτικά έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι εκπροσωπούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το σύστημα στο οποίο επιδιώκεται η παρέμβαση. Είναι σημαντικό όλες οι απόψεις να εκπροσωπούνται ισότιμα. Επίσης, είναι απαραίτητη η συνεχής και απρόσκοπτη συμμετοχή όλων σε όλη τη διάρκεια του διαλόγου.

¹ Flanagan, T.R. (2020). Structured Dialogic Design for Mobilizing Collective Action in Highly Complex Systems. In: Metcalfe, G.S., Kijima, K., Deguchi, H. (eds) Handbook of Systems Sciences. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-13-0370-8_59-1

² Η χρήση του όρου υπογραμμίζει το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες “ανακαλύπτουν μαζί”.

³ Laouris, Y. (2012). The ABCs of the science of structured dialogic design. International Journal of Applied Systemic Studies, 4(4), 239-257.

⁴ Laouris, Y., & Christakis, A. N. (2007). Harnessing collective wisdom at a fraction of the time using Structured Dialogic Design Process in a virtual communication context. International Journal of Applied Systemic Studies, 1(2), 131-153.

Ομάδα συντονιστών του διαλόγου

Οι συντονιστές ή διευκολυντές του διαλόγου είναι ειδικά εκπαιδευμένοι στη μεθοδολογία ΔΔΔ. Δεν εμπλέκονται στο περιεχόμενο του διαλόγου αλλά ασχολούνται αποκλειστικά με τη διαδικασία. Κύρια τους ευθύνη είναι να διασφαλίσουν ότι όλοι οι συμμετέχοντες θα έχουν τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις ιδέες τους και να τις επεξηγήσουν ώστε να γίνουν κατανοητές από όλους.

Ειδικά σχεδιασμένη μεθοδολογία

Η μεθοδολογία είναι σχεδιασμένη για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να εκφράσουν ελεύθερα τις ιδέες τους, να πραγματοποιηθεί ένας ουσιαστικός διάλογος χωρίς αντιπαραθέσεις έτσι ώστε να αναπτυχθεί κοινή κατανόηση ως προς το θέμα αλλά και συναίνεση ως τις δράσεις που θα ακολουθήσουν.

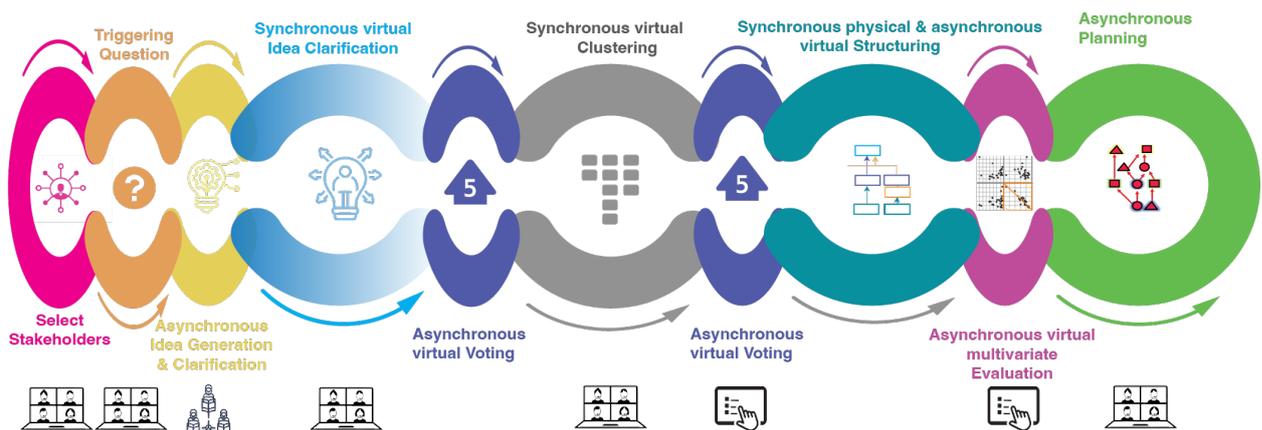
Η εφαρμογή ενός ΔΔΔ εξελίσσεται μέσα από στάδια με αυστηρή τήρηση του προτύπου, αλλά και της διάρκειας:

- Καταγραφή απαντήσεων στην ερώτηση υπό τη μορφή σύντομων προτάσεων που να περιέχουν μόνο μια ιδέα
- Επεξήγηση της κάθε ιδέας από αυτόν/ή που την πρότεινε
- Κατηγοριοποίηση σε ομάδες
- Επιλογή των πλέον σημαντικών
- Δημιουργία χάρτη επιρροών (με αξιοποίηση της ερμηνευτικής δομικής μοντελοποίησης)

Οι συμμετέχοντες δεσμεύονται να παραμείνουν σε όλες τις φάσεις.

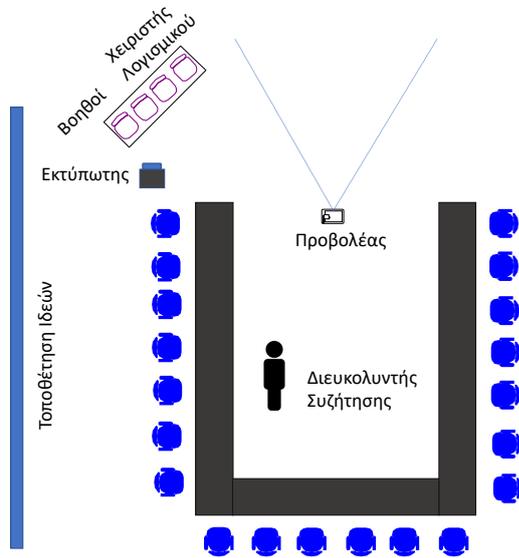
Υβριδικές Εφαρμογές ΔΔΔ

Ο συγκεκριμένος ΔΔΔ εφαρμόστηκε υβριδικά, δηλαδή, το μεγαλύτερο μέρος των συζητήσεων πραγματοποιήθηκαν μέσω τηλεδιασκέψεων, ενώ το στάδιο διερεύνησης των συσχετισμών και αλληλοεπιδράσεων μεταξύ των προτάσεων πραγματοποιήθηκε με φυσική παρουσία. Το Σχήμα 1 διευκρινίζει τις φάσεις.

Σχήμα 1 Στάδια Εφαρμογής Υβριδικών Εφαρμογών

Ειδικά διαμορφωμένος χώρος

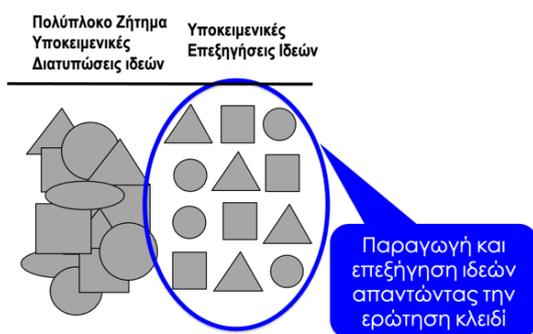
Σχήμα 2 Διαρρύθμιση Φυσικού Χώρου

Όταν το εργαστήριο ΔΔΔ πραγματοποιείται σε φυσικό χώρο, η γεωμετρία διευκολύνει και επηρεάζει σημαντικά τη διαδικασία και συγκεκριμένα την ελεύθερη έκφραση ιδεών, την ίση συμμετοχή όλων στη διαδικασία και τη σωστή επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων. Το Σχήμα 2 εικονογραφεί μια σωστή διαρρύθμιση.

Στάδια Εφαρμογής ενός ΔΔΔ

Φάση 1: Παραγωγή Ιδεών

Στην αρχική φάση παραγωγής ιδεών χρησιμοποιείται η τεχνική για ομάδες (Nominal Group Technique; NGT) για να ενθαρρύνει την αυθεντικότητα και δημιουργικότητα των μελών της ομάδας. Η τεχνική NGT δίνει τη δυνατότητα αποτελεσματικής σύνθεσης υποκειμενικών ιδεών όπως εκφράζονται από κάθε άτομο ξεχωριστά, και χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου υπάρχει αβεβαιότητα και διαφωνία πάνω στο θέμα υπό συζήτηση. Η τεχνική NGT ενέχει πέντε στάδια τα οποία παρουσιάζονται στο Παράρτημα "Τεχνική NGT".

Σχήμα 3 Παραγωγή-Επεξήγηση Ιδεών

Στη φάση της παραγωγής ιδεών στα πλαίσια ενός ΔΔΔ αξιοποιούνται τα πρώτα τρία:

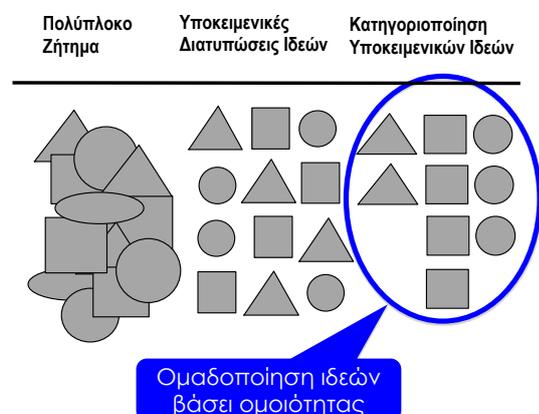
1. Παρουσίαση μιας ερώτησης που θα "προκαλέσει" τους συμμετέχοντες (Triggering Question)
2. Σιωπηλή παραγωγή ιδεών γραπτώς από το κάθε άτομο που συμμετέχει στην ομάδα ξεχωριστά
3. Καταγραφή των ιδεών ως λακωνικές φράσεις - ενώπιον όλων - από το συντονιστή, και ανάρτηση τους στους τοίχους που βρίσκονται γύρω από τους συμμετέχοντες

Στο Σχήμα 2 απεικονίζεται το ζήτημα ως μια άμορφη μάζα (αριστερό μέρος). Οι συμμετέχοντες καταθέτουν λακωνικά τις παρατηρήσεις τους, αλλά χωρίς τη σχετική επεξήγηση, οι ιδέες παραμένουν έντονα μπλεγμένες.

Φάση 2: Επεξήγηση Ιδεών

Αφού καταγραφούν (συνήθως 50-80) οι ιδέες, οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να τις επεξηγήσουν. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες μπορούν να ζητήσουν διευκρινίσεις αλλά δεν δικαιούνται να εκφράσουν κριτική.

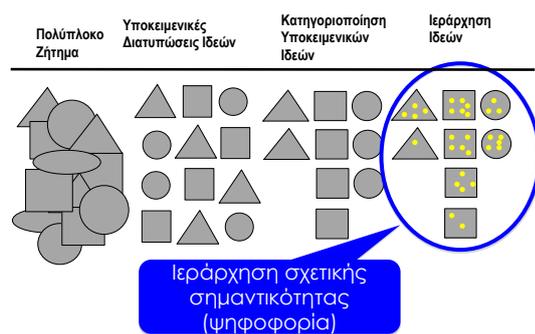
Φάση 3: Κατηγοριοποίηση Ιδεών

Σχήμα 4 Κατηγοριοποίηση Ιδεών

Οι συμμετέχοντες διερευνούν σχέσης ομοιότητάς. Με άλλα λόγια συζητούν κατά πόσον δύο ιδέες έχουν σημαντικά κοινά χαρακτηριστικά τα οποία να δικαιολογούν όπως τοποθετηθούν στην ίδια κατηγορία. Αυτή η διαδικασία δημιουργεί τις συνθήκες για εμβάθυνση και όξυνση των εννοιών πίσω από την κάθε ιδέα.

Φάση 4: Επιλογή Ιδεών

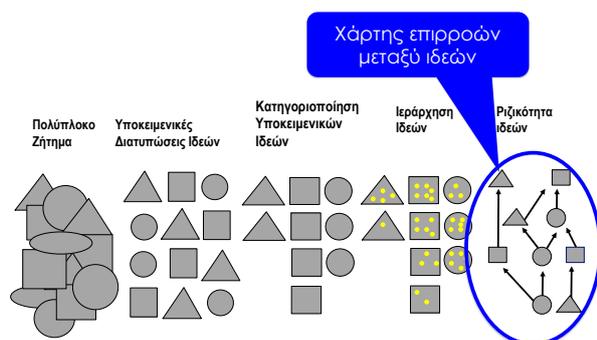
Οι συμμετέχοντες επέλεγον 5 ιδέες στις οποίες κατά την άποψη τους πρέπει να δοθεί προτεραιότητα.

Οι ιδέες με 2+ ψήφους προκρίνονται για την επόμενη φάση.

Σχήμα 5: 2η Ψηφοφορία

Φάση 5: Αναγνώριση Συσχετισμών

Για την συζήτηση των ιδεών χρησιμοποιείται η διαδικασία Interpretive Structural Modelling (ISM). Η μέθοδος αυτή βοηθά σημαντικά στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της επικοινωνίας της ομάδας. Περιλαμβάνει την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, με ειδικά σχεδιασμένο λογισμικό, που βοηθά την

ομάδα να επισπεύσει τη διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ιδεών. Το λογισμικό της μεθόδου ISM χρησιμοποιεί μαθηματικούς αλγόριθμους οι οποίοι περιορίζουν στο ελάχιστο τον αριθμό των συσχετισμών που χρειάζονται για την διερεύνηση σχέσεων μεταξύ ιδεών. Η μέθοδος ISM μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία αρκετών τύπων δομών, όπως για παράδειγμα εκείνη της επίδρασης, της προτεραιότητας και της κατηγοριοποίησης.

Σχήμα 6 Παραγωγή Χάρτη Επιρροών

Τα 5 στάδια της μεθόδου ISM είναι τα εξής :

1. Αναγνώριση και αποσαφήνιση ενός συνόλου ιδεών (μέθοδος NGT)
2. Αναγνώριση και αποσαφήνιση μιας “ερώτησης συσχετισμού” (Relational question)
3. Δημιουργία μιας απεικόνισης συσχετισμών, χρησιμοποιώντας την ερώτηση συσχετισμού για τη διερεύνηση σύνδεσης μεταξύ ζευγών ιδεών
4. Παρουσίαση και συζήτηση της απεικόνισης
5. Τροποποίηση της απεικόνισης από την ομάδα, αν αυτό κριθεί αναγκαίο

Η καινοτομία της μεθόδου αυτής είναι ότι βοηθά την ομάδα των συνέδρων να αποφύγουν τη στείρα αντιπαράθεση ιδεών για το ποιος είπε την πιο σπουδαία άποψη. Δεδομένου ότι συζητούμε για δράσεις για να πετύχουμε κάτι, τέθηκε το ερώτημα: Αν καταφέρναμε να εφαρμόσουμε ικανοποιητικά τη Δράση Α, θα μας βοηθούσε σημαντικά στο να εφαρμόσουμε τη Δράση Β; Έτσι η ομάδα διερευνά την κάθε ιδέα που προτάθηκε με σκοπό να την καταλάβει για να μπορέσει να την ‘τοποθετήσει’ πριν ή μετά από τις άλλες. Η διερεύνηση της επίδρασης πραγματοποιείται μεταξύ ζευγών ιδεών. Οι ιδέες παρουσιάζονται στην οθόνη ανά ζεύγη μαζί με την ερώτηση συσχετισμού.

Πρόγραμμα Εφαρμογής

Ημ.	Στάδιο	Περιγραφή και Διάρκεια		
24/9/2024	Εισαγωγή	ONLINE	Πληροφορίες για τη διαδικασία και τη Μεθοδολογία. Ενημέρωση για τον τρόπο με τον οποίο οι "απαντήσεις" στην Ερώτηση Κλειδί θα πρέπει να είναι SMART (Specific, Measurable, Assignable, Relevant, Time dimension). Παρουσίαση των συμμετεχόντων	20.00-21.00
8/10/2024	Κατάθεση Προτάσεων και Επεξηγήσεων	ONLINE	Ο κάθε συμμετέχων καταθέτει δημοσίως και επεξηγεί την πρότασή του. Οι υπόλοιποι δικαιούνται να ζητήσουν επεξηγήσεις αλλά δεν δικαιούνται να κρίνουν ή επικρίνουν τις ιδέες.	20.00-22.00
-13/10/2024	1 ^η Ψηφοφορία	OFFLINE	Οι συμμετέχοντες επιλέγουν τις 5 προτάσεις που με βάση την μέχρι στιγμή κρίση τους πρέπει να προκριθούν	15 min
15/10/2024	Κατηγοριοποίηση	ONLINE	Μέσα από μια τεχνική "από κάτω προς τα πάνω" οι προτάσεις κατηγοριοποιούνται	
-17/10/2024	2 ^η Ψηφοφορία	OFFLINE	Οι συμμετέχοντες επιλέγουν τις 5 προτάσεις που με βάση την μέχρι στιγμή κρίση τους πρέπει να προκριθούν	15 min
19/10/2024	Χάρτης Επιρροών	ON SITE	Σπίτι της Ευρώπης Διερεύνηση σχέσεων επιρροής της μιας πρότασης πάνω σε μια άλλη. Δημιουργία Χάρτη με	9.00-13.30
29/10/2024	Διεύρυνση Χάρτη	OFFLINE	Προσθήκη στον χάρτη ακόμα 5 προτάσεων	20.00-21.30
-5/11/2024	Διαβούλευση	OFFLINE	Συγγραφή έκθεσης, ανταλλαγή απόψεων, σύγκλιση σε τελικές εισηγήσεις προς την κυβέρνηση	n/a

Αποτελέσματα

Στο εργαστήριο συμμετείχαν 20 γυναίκες, 5 άντρες και ένα παιδί. Πέντε άτομα έχασαν μια συνάντηση. Τα ονόματα των συμμετεχόντων φαίνονται στο Παράρτημα 3. Ως απάντηση στην Ερώτηση Κλειδί, οι συμμετέχοντες πρόσφεραν 44 προτάσεις για δράσεις/μεταρρυθμίσεις οι οποίες καταγράφονται στο Παράρτημα “Προτάσεις – Μεταρρυθμίσεις” μαζί με τις σχετικές επεξηγήσεις⁵.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατά την οποία οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να επεξηγήσουν τις προτάσεις τους και να απαντήσουν σε διευκρινιστικές ερωτήσεις (αποφεύγοντας επικριτικά σχόλια), τους ζητήθηκε να επιλέξουν με βάση τη μέχρι στιγμής κρίση τους τις πέντε δράσεις στις οποίες κατά την άποψη τους θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα. Τα αποτελέσματα αυτής της ψηφοφορίας καταγράφονται στο Παράρτημα 1. Η ανάλυση και επεξήγηση της σημασίας αυτής της ψηφοφορίας, σε σχέση με την επόμενη πραγματοποιείται πιο κάτω.

Κατηγοριοποίηση – 1η και 2η Φάση Δημιουργίας Δέντρου Επιρροών

Η διαδικασία της Κατηγοριοποίησης τοποθέτησε τις 44 προτάσεις σε 9 Ομάδες, όπως φαίνονται στο Σχήμα 7. Για κάθε κατηγορία χρησιμοποιήθηκε διαφορετικό χρώμα. Μετά την ολοκλήρωση της Κατηγοριοποίησης, ζητήθηκε εκ νέου από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν με βάση την κρίση τους μετά που πέρασαν από τη διαδικασία της εμβάθυνσης στα νοήματα των ιδεών, και πάλι τις πέντε δράσεις στις οποίες κατά την άποψη τους θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα των δύο ψηφοφοριών (Παράρτημα 2), οι προτάσεις με τους περισσότερους ψήφους έχουν αλλάξει. Για παράδειγμα, ενώ στην πρώτη ψηφοφορία τα αποτελέσματα ήταν η 3 (10 ψήφους), η 29 (7 ψήφους), η 6 (5 ψήφους), και από 5 ψήφους οι 2,12,33,28,26,44,5,8, στη δεύτερη ψηφοφορία η 3 έπεσε στους 8 ψήφους, οι 6 και η 13 πήραν από 6 ψήφους, οι 17 και 9 από 5 κοκ. Αυτό είναι ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά του ΔΔΔ, ότι δηλαδή, όταν οι συμμετέχοντες κατανοούν καλύτερα το νόημα και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της κάθε πρότασης αλλάζουν οι προτεραιότητες τους.

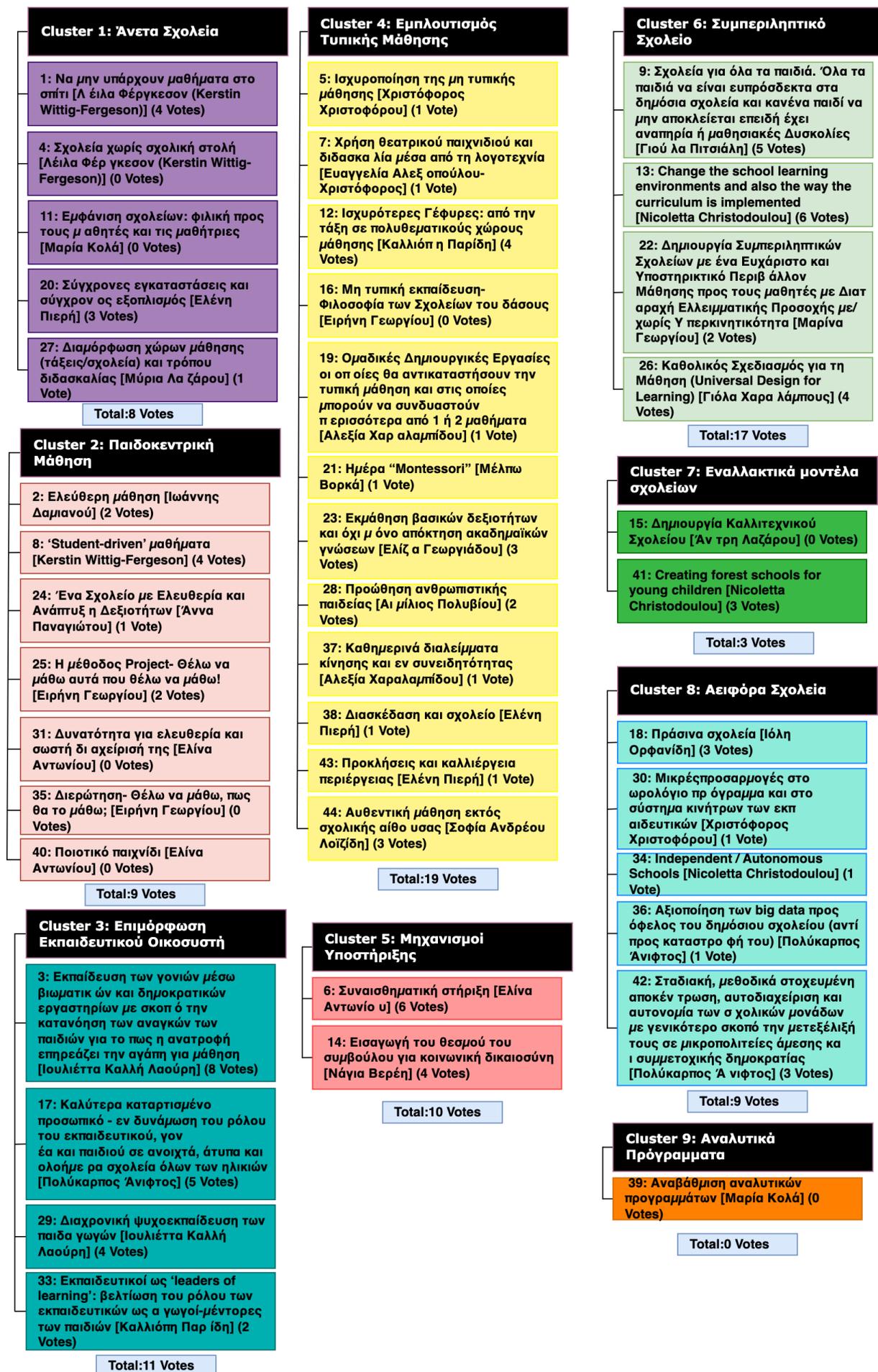
Κατά τη διάρκεια της συνάντησης με φυσική παρουσία, οι συμμετέχοντες διερεύνησαν τις σχέσεις μεταξύ 12 προτάσεων. Σε επόμενη διαδικτυακή συνάντηση πρόσθεσαν ακόμα 5 προτάσεις στο χάρτη, ο οποίος διαμορφώθηκε όπως φαίνεται στο Σχήμα 8.

Για διευκόλυνση της ανάλυσης και κατανόησης του χάρτη, οι ιδέες 20, 23, 18, και 44 έχουν τοποθετηθεί σε ένα κουτί για να τονιστεί το γεγονός ότι είναι σε μεγάλο βαθμό αλληλοσυνδεμένες και η μια υποβοηθά την άλλη. Ως επακόλουθο, τα βέλη από τις ιδέες 42 και 3 καταλήγουν στο περίγραμμα του κουτιού αντί στις συγκεκριμένες ιδέες που βρίσκονται μέσα. Επίσης, επειδή η ιδέα 3 στηρίζει την 42, όπως και η 20 τις 23 και 44, έχουν προστεθεί βελόνες με διακεκομμένες γραμμές.

Ειρωνικές Προτεραιότητες

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, οι συμμετέχοντες αλλάζουν τις προτεραιότητες τους μεταξύ της πρώτης ψηφοφορίας και της δεύτερης. Παρατηρούμε όμως ότι και στο χάρτη, οι ιδέες οι οποίες (με βάση τις πολλαπλές ψηφοφορίες επιρροής) κατέληξαν στη ρίζα του δέντρου, δηλαδή στα επίπεδα 7, 6, και 5, είχαν λάβει 4, 5 ή 3 ψήφους, οι ιδέες με 8 ψήφους (πρόταση 3) και 6 (6 ψήφοι), κατέληξαν στα πιο ψηλά επίπεδα. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται Erroneous Priorities Effect και θεωρείται σημαντική συνεισφορά του ΔΔΔ: Οι προτεραιότητες των εμπειρογνομόνων αλλάζουν όταν μελετήσουν τις σχέσεις επιρροής μεταξύ των ιδεών.

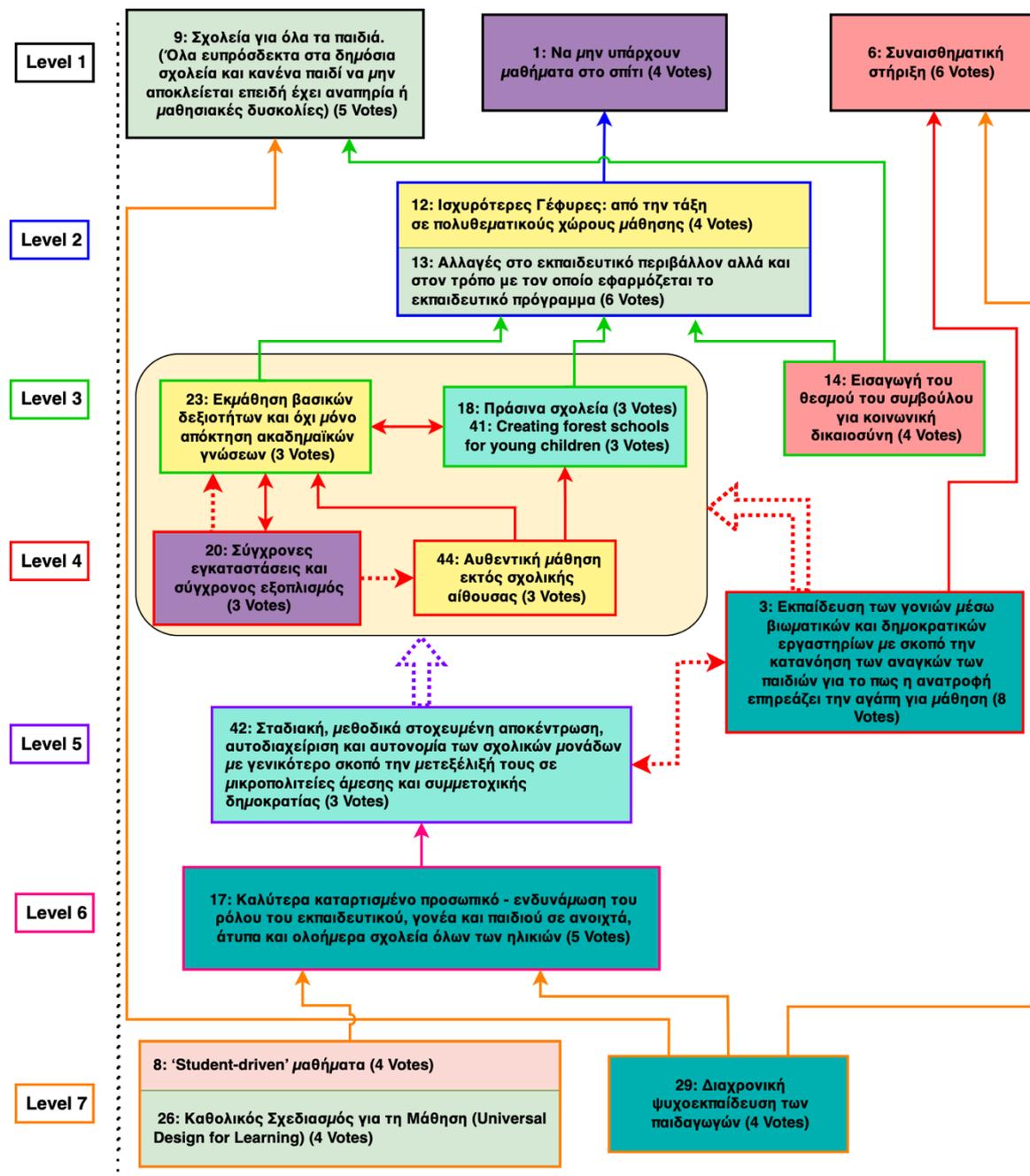
⁵ Το σχετικό Παράρτημα βρίσκεται στο online Google Doc: https://docs.google.com/document/d/1hCoNXzw8LHG4Atr0BNVy_PE1ohxX7LP-K8-vM4fDmn8/edit?usp=sharing

Σχήμα 7 Κατηγοριοποίηση των προτάσεων

Αναλυτική Επεξήγηση Δέντρου Επιρροών

Για να αναλύσουμε το δέντρο επιρροών που προέκυψε από τον Δημοκρατικό Δομημένο Διάλογο (ΔΔΔ) και να κατανοήσουμε τις σχέσεις μεταξύ των προτάσεων, θα ξεκινήσουμε από τις προτάσεις που βρίσκονται στη ρίζα του δέντρου και θα προχωρήσουμε προς αυτές που βρίσκονται πιο ψηλά, που θα μπορούσαν να θεωρηθούν και ως πιο μακροχρόνιοι επιθυμητοί στόχοι.

Σχήμα 8 Χάρτης Επιρροών

Σε ένα δέντρο επιρροής, το επίπεδο της κάθε πρότασης υποδηλώνει τον ρόλο της ως απαραίτητη βάση ή ενδιάμεσο στάδιο για την επίτευξη προτάσεων ή στόχων που βρίσκονται σε ανώτερα επίπεδα. Οι προτάσεις στις κατώτερες θέσεις θεωρούνται θεμελιώδεις, παρέχοντας τα θεμέλια για την εφαρμογή των συχνά πιο “φιλόδοξων” μεταρρυθμίσεων που βρίσκονται στις ανώτερες βαθμίδες.

Επίπεδο 7: Θεμελιώδεις Προτάσεις

Στο επίπεδο αυτό, βρίσκονται οι προτάσεις που λειτουργούν ως θεμέλια για το σύνολο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που προτείνεται. Αυτές οι προτάσεις παρέχουν τη βάση πάνω στην οποία μπορούν να χτιστούν οι ανώτερες επιδιώξεις. Ας εξετάσουμε αναλυτικά τις προτάσεις του επιπέδου αυτού:

Η πρόταση 8, που αφορά τα **‘student-driven’ μαθήματα**, εστιάζει στην ενδυνάμωση του μαθητή μέσα από τη δυνατότητα να καθοδηγεί τη μαθησιακή του διαδικασία, επιλέγοντας θεματικές και δραστηριότητες που τον ενδιαφέρουν περισσότερο. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να εφαρμοστεί μέσω ευέλικτων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, όπου οι μαθητές έχουν επιλογές για το περιεχόμενο και τη μορφή της μάθησής τους, καθώς και μέσω της καθιέρωσης ερευνητικών έργων ή εργαστηρίων, όπου οι μαθητές συνεργάζονται για να εξερευνήσουν θέματα που τους ενδιαφέρουν, με την καθοδήγηση των εκπαιδευτικών. Οι μαθητές μπορούν επίσης να συμμετέχουν στον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος, προτείνοντας δραστηριότητες και μεθόδους που τους ταιριάζουν. Τα πλεονεκτήματα της προσέγγισης αυτής περιλαμβάνουν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της αυτονομίας και της δημιουργικότητας των μαθητών, καθώς τους ενθαρρύνει να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησης. Επιπλέον, η ‘student-driven’ μάθηση προάγει τη βαθύτερη κατανόηση των θεμάτων και συμβάλλει στην καλλιέργεια της αγάπης για μάθηση, καθώς οι μαθητές ανακαλύπτουν τους προσωπικούς τους τρόπους μάθησης και αναπτύσσουν δεξιότητες μέσα από βιωματικές εμπειρίες.

Η Πρόταση 26, που αφορά τον **Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση (Universal Design for Learning - UDL)**, επιδιώκει τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των μαθητών, ανεξαρτήτως δυνατοτήτων, μαθησιακών προκλήσεων ή πολιτισμικών διαφορών. Ο UDL βασίζεται στην αρχή ότι η εκπαίδευση πρέπει να είναι προσβάσιμη και ευέλικτη, ενσωματώνοντας διαφορετικούς τρόπους παρουσίασης της γνώσης, εκδήλωσης της μάθησης και δέσμευσης των μαθητών. Μπορεί να εφαρμοστεί με διάφορους τρόπους, όπως η χρήση ποικίλων εκπαιδευτικών εργαλείων και τεχνολογίας, η παροχή επιλογών για το πώς οι μαθητές θα αλληλεπιδράσουν με το υλικό, και η προσαρμογή της αξιολόγησης ώστε να αντικατοπτρίζει τη μοναδική προσέγγιση κάθε μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενσωματώσουν διαδραστικό υλικό, όπως βίντεο, οπτικοακουστικά βοηθήματα, και δραστηριότητες μελέτης σε ομάδες, ώστε να προσελκύσουν την προσοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών. Τα πλεονεκτήματα του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση περιλαμβάνουν τη βελτίωση της προσβασιμότητας στην εκπαίδευση, την αύξηση της συμμετοχής και της εμπλοκής όλων των μαθητών, καθώς και την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους, καθώς μαθαίνουν σε ένα περιβάλλον που αναγνωρίζει και υποστηρίζει τις μοναδικές τους ανάγκες. Με αυτή την προσέγγιση, η εκπαίδευση γίνεται πιο συμπεριληπτική και προσαρμοσμένη στον σύγχρονο, ποικιλόμορφο πληθυσμό των μαθητών, προάγοντας παράλληλα μια κουλτούρα σεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας.

Η Πρόταση 29, που αφορά τη **διαχρονική ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών**, στοχεύει στην ανάπτυξη των συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών, ώστε να μπορούν να κατανοούν και να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ψυχολογικές ανάγκες των μαθητών. Η ψυχοεκπαίδευση προσφέρει στους παιδαγωγούς τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται καταστάσεις όπως το άγχος, η έλλειψη αυτοπεποίθησης ή η κοινωνική απομόνωση, καθώς και να ενισχύουν τη συναισθηματική ευεξία των μαθητών. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να εφαρμοστεί μέσω συστηματικών σεμιναρίων, βιωματικών εργαστηρίων και προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, τα οποία παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία να δημιουργούν ένα υποστηρικτικό και ασφαλές περιβάλλον μάθησης.

Τα οφέλη της ψυχοεκπαίδευσης των παιδαγωγών είναι πολυδιάστατα. Καταρχάς, ενισχύει την ικανότητα των εκπαιδευτικών να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να χτίζουν σχέσεις εμπιστοσύνης με τους μαθητές τους, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία ενός κλίματος ασφάλειας και αποδοχής στην τάξη. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να αισθάνονται ελεύθεροι να εκφραστούν και να συμμετέχουν πιο ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, εκπαιδευτικοί με ψυχοεκπαιδευτική κατάρτιση είναι σε θέση να αναγνωρίσουν και να ανταποκριθούν σε συναισθηματικές ή συμπεριφορικές δυσκολίες των μαθητών τους έγκαιρα, προλαμβάνοντας δυσκολίες που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη μάθησή τους. Τέλος, η ψυχοεκπαίδευση καλλιεργεί στους παιδαγωγούς ενσυναίσθηση και ευαισθησία, βελτιώνοντας συνολικά την ποιότητα της μάθησης και τις εμπειρίες των παιδιών, καθώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να

προσαρμόζουν τις μεθόδους διδασκαλίας τους στις ψυχολογικές και κοινωνικές ανάγκες κάθε μαθητή, προωθώντας έτσι ένα πιο θετικό και αποδοτικό εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Επίπεδο 6: Καλύτερα καταρτισμένο προσωπικό

Η Πρόταση 17, που αφορά τη **δημιουργία καλύτερα καταρτισμένου προσωπικού - ενδυνάμωση του ρόλου του εκπαιδευτικού, γονέα και παιδιού σε ανοιχτά, άτυπα και ολοήμερα σχολεία όλων των ηλικιών**, υποστηρίζεται άμεσα από τις Προτάσεις 8, 26 και 29. Οι τρεις αυτές προτάσεις συμβάλλουν στην οικοδόμηση ενός πλούσιου και πολυδιάστατου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, το οποίο ενισχύει την ποιότητα της μάθησης και την ευημερία των παιδιών και των οικογενειών τους.

Συμβολή της Πρότασης 8 - ‘Student-driven’ μαθήματα: Η δυνατότητα των μαθητών να καθοδηγούν οι ίδιοι τη μάθηση τους είναι κεντρική για τη διαμόρφωση ενός πιο δυναμικού και ευέλικτου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Η εφαρμογή ‘student-driven’ μαθημάτων δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να συμμετέχουν ενεργά στη μάθηση τους και να αναπτύσσουν δεξιότητες αυτονομίας και υπευθυνότητας. Αυτή η προσέγγιση ενισχύει τον ρόλο του εκπαιδευτικού ως καθοδηγητή και μέντορα, που δεν περιορίζεται στο να μεταδίδει γνώσεις, αλλά εμπνέει και κατευθύνει τους μαθητές, προσφέροντας προσωπική υποστήριξη. Ταυτόχρονα, αυτό το μοντέλο υποστηρίζει τον ρόλο του γονέα, ο οποίος καλείται να συνεργαστεί πιο ενεργά με τον εκπαιδευτικό και το παιδί, ενθαρρύνοντας μια εκπαιδευτική κοινότητα όπου οι ανάγκες και οι επιθυμίες των μαθητών έχουν κεντρικό ρόλο.

Συμβολή της Πρότασης 26 - Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση (UDL): Ο Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση παρέχει το απαραίτητο παιδαγωγικό και οργανωτικό πλαίσιο για να είναι το σχολείο προσβάσιμο και συμπεριληπτικό για όλους τους μαθητές, ανεξάρτητα από τις ανάγκες τους. Ο UDL προσφέρει στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία και τη γνώση να διαμορφώνουν δραστηριότητες που ανταποκρίνονται σε κάθε μαθητή, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητά τους και την ικανότητά τους να λειτουργούν ως γέφυρες μεταξύ των διαφορετικών αναγκών και δυνατοτήτων των μαθητών. Αυτή η προσαρμοστικότητα, που είναι θεμελιώδης στον UDL, ενδυναμώνει τον ρόλο των εκπαιδευτικών και τους καθιστά ικανούς να εντάξουν μαθητές διαφορετικών υποβάθρων, ενώ διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων για την υποστήριξη των παιδιών τους. Έτσι, η Πρόταση 26 είναι καίριας σημασίας για τη διαμόρφωση ανοιχτών, άτυπων και ολοήμερων σχολείων, όπου όλοι οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα.

Συμβολή της Πρότασης 29 - Διαχρονική ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών: Η ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών βελτιώνει την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στις συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες των μαθητών, ενώ παράλληλα ενισχύει τη σχέση τους με τους γονείς, καθώς και την υποστήριξή τους προς αυτούς. Η πρόταση αυτή καθιστά τους παιδαγωγούς πιο ευαίσθητους στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών, αυξάνοντας την ικανότητά τους να συνεργάζονται με γονείς και άλλους επαγγελματίες, ενώ δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου ο κάθε μαθητής αισθάνεται ασφάλεια και αποδοχή. Η συναισθηματική υποστήριξη και η δυνατότητα αναγνώρισης των ψυχοκοινωνικών αναγκών των παιδιών είναι απαραίτητα στοιχεία για την υλοποίηση της Πρότασης 17, καθώς δίνουν στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία να ενδυναμώσουν τους μαθητές και τις οικογένειες τους σε ένα περιβάλλον ολοήμερου και άτυπου σχολείου, με βάση την κατανόηση και την ενσυναίσθηση.

Συμπερασματικά, οι τρεις αυτές προτάσεις λειτουργούν υποστηρικτικά στην Πρόταση 17, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες για ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό πλαίσιο που ενδυναμώνει τον ρόλο του εκπαιδευτικού, του γονέα και του παιδιού. Μέσα από τις ‘student-driven’ πρακτικές, τον καθολικό σχεδιασμό και την ψυχοεκπαίδευση, το εκπαιδευτικό περιβάλλον γίνεται πιο συμπεριληπτικό, προσβάσιμο και ευαίσθητο στις ανάγκες όλων, υποστηρίζοντας ένα ανοιχτό και ενδυναμωμένο σύστημα μάθησης για όλα τα παιδιά.

Επίπεδο 5: Μετεξέλιξη σχολικών μονάδων σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας

Η Πρόταση 42, που αφορά τη **σταδιακή, μεθοδικά στοχευμένη αποκέντρωση και αυτοδιαχείριση των σχολικών μονάδων** με σκοπό την ανάπτυξή τους σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας, βασίζεται στις θεμελιώδεις προτάσεις των Επιπέδων που βρίσκονται πιο κάτω και ειδικότερα στην Πρόταση 17. Αυτές οι βάσεις παρέχουν το παιδαγωγικό, οργανωτικό και συναισθηματικό υπόβαθρο που χρειάζεται για να υποστηριχθεί μια τέτοια μορφή εκπαιδευτικής αυτονομίας και κοινοτικής διακυβέρνησης.

Η Πρόταση 17 για την ενδυνάμωση του ρόλου του εκπαιδευτικού, του γονέα και του παιδιού σε ένα ανοιχτό και ολοήμερο σχολείο διαμορφώνει έναν χώρο όπου εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς δρουν συνεργατικά και μοιράζονται ευθύνες για την εκπαιδευτική διαδικασία και το σχολικό περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση προετοιμάζει τα σχολεία για να λειτουργούν με μεγαλύτερη αυτονομία και να έχουν μια δυναμική και ουσιαστική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στη λήψη αποφάσεων. Όταν οι εκπαιδευτικοί είναι κατάλληλα καταρτισμένοι και ενδυναμωμένοι, όπως ορίζεται από την Πρόταση 17, έχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες να αναλαμβάνουν ηγετικούς ρόλους, διευκολύνοντας τη μετάβαση του σχολείου προς την αυτοδιαχείριση.

Παράλληλα, οι προτάσεις του Επίπεδου 7, που αφορούν τον **Καθολικό Σχεδιασμό για τη Μάθηση (Πρόταση 26)**, τα **student-driven μαθήματα (Πρόταση 8)** και την **ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών (Πρόταση 29)**, υποστηρίζουν τη διαδικασία αποκέντρωσης και αυτοδιαχείρισης. Ο Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση διασφαλίζει ότι η εκπαιδευτική δομή είναι προσβάσιμη και συμπεριληπτική για όλους, στοιχείο κρίσιμο για τη συμμετοχική δημοκρατία και την αυτονομία των σχολικών μονάδων. Με τη σειρά τους, τα student-driven μαθήματα προάγουν την αυτονομία και την υπευθυνότητα στους μαθητές, διδάσκοντάς τους πώς να συμμετέχουν ενεργά και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, δεξιότητες που θα χρειαστούν σε ένα δημοκρατικό και συμμετοχικό περιβάλλον. Η ψυχοεκπαίδευση των εκπαιδευτικών ενισχύει την ικανότητά τους να καθοδηγούν αυτή τη μετάβαση, παρέχοντας υποστήριξη στους μαθητές και τους γονείς καθώς ενσωματώνονται σε μια εκπαιδευτική κοινότητα που λειτουργεί ως μικροπολιτεία με ενεργούς πολίτες.

Συνολικά, η εφαρμογή των θεμελιωδών αυτών προτάσεων διευκολύνει τη σταδιακή μετάβαση του σχολείου από έναν συγκεντρωτικό σε έναν αποκεντρωμένο και δημοκρατικό οργανισμό, όπου εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς συνεργάζονται σε ένα συμμετοχικό πλαίσιο διακυβέρνησης, ενισχύοντας έτσι την αυτοδιαχείριση και την ανεξαρτησία των σχολικών μονάδων.

Επίπεδα 3 & 4: Εγκαταστάσεις - εξοπλισμός – δεξιότητες - αυθεντική μάθηση – πράσινα σχολεία και σχολεία του δάσους

Η Πρόταση 42, που εστιάζει στη σταδιακή αποκέντρωση και αυτοδιαχείριση των σχολικών μονάδων με σκοπό τη μετεξέλιξή τους σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας, προσφέρει την οργανωτική βάση και τη νοοτροπία που υποστηρίζει την ανάπτυξη των Προτάσεων 20, 23, 41, 44 και 18. Μέσω της αποκέντρωσης και της αυτοδιαχείρισης, τα σχολεία αποκτούν μεγαλύτερη ευελιξία να προσαρμόζονται το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και τις δραστηριότητες, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινότητας και να προωθούν βιώσιμες, πρακτικές και εξωσχολικές μαθησιακές εμπειρίες.

Συμβολή στην Πρόταση 20 - Σύγχρονες εγκαταστάσεις και σύγχρονος εξοπλισμός: Η αποκέντρωση και η αυτοδιαχείριση επιτρέπουν στα σχολεία να αξιοποιούν καλύτερα τους πόρους τους και να επενδύουν σε σύγχρονες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που υποστηρίζουν τις ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Τα σχολεία αποκτούν έτσι τη δυνατότητα να αποφασίζουν αυτόνομα για την απόκτηση εξοπλισμού και την αναβάθμιση των υποδομών τους, βάσει των ειδικών αναγκών και προτεραιοτήτων τους.

Συμβολή στην Πρόταση 23 - Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων αντί μόνο ακαδημαϊκών γνώσεων: Ένα σχολείο που λειτουργεί ως αυτόνομη μικροπολιτεία μπορεί να επικεντρωθεί στην εκπαίδευση δεξιοτήτων που είναι χρήσιμες στην καθημερινή ζωή και στην κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Με την αυτοδιαχείριση, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορεί να ενσωματώσει πρακτικές δεξιότητες, όπως

επίλυση προβλημάτων και ομαδική εργασία, δίνοντας προτεραιότητα στη μάθηση που έχει άμεση εφαρμογή.

Συμβολή στην Πρόταση 44 - Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας: Η ιδέα της μικροπολιτείας διευκολύνει την υιοθέτηση της αυθεντικής μάθησης, καθώς ενθαρρύνει την εξωστρέφεια και τη συνεργασία με την τοπική κοινότητα. Ένα αυτόνομο σχολείο μπορεί να δημιουργήσει στρατηγικές συνεργασίες με τοπικούς οργανισμούς και να προσφέρει στους μαθητές εμπειρίες εκτός αίθουσας που προάγουν την πρακτική και αυθεντική μάθηση σε πραγματικά περιβάλλοντα.

Συμβολή Προτάσεων 41 - Creating forest schools και 18 - Πράσινα σχολεία: Η αυτοδιαχείριση παρέχει τη δυνατότητα στα σχολεία να σχεδιάζουν και να υλοποιούν προγράμματα που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση και βιώσιμες πρακτικές, όπως η δημιουργία πράσινων χώρων, η ανακύκλωση και η διαχείριση πόρων. Η αυτονομία που προσφέρει η Πρόταση 42 καθιστά ευκολότερο για τα σχολεία να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν σχολεία του δάσους (πρόταση 41) και άλλες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις δυνατότητες της τοπικής κοινότητας.

Συμπερασματικά, η πρόταση 42 δεν λειτουργεί μόνο ως διοικητική μεταρρύθμιση αλλά ως πλαίσιο που επιτρέπει την ενσωμάτωση και υλοποίηση ιδεών όπως η ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων, η αυθεντική μάθηση εκτός τάξης, η προώθηση πράσινων πρακτικών και η αναβάθμιση των υποδομών. Μέσω της αποκέντρωσης, τα σχολεία έχουν την ευκαιρία να καθορίσουν τους δικούς τους στόχους και να προσαρμόσουν τις πρακτικές τους, ενισχύοντας την ποιότητα της εκπαίδευσης και προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συμμετοχική μάθηση.

Συσχετισμοί μεταξύ Προτάσεων 18, 20, 23, 41 και 44

Οι προτάσεις 20 (Σύγχρονες εγκαταστάσεις και σύγχρονος εξοπλισμός), 23 (Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων αντί μόνο ακαδημαϊκών γνώσεων) και 44 (Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας) συνδέονται στενά και αλληλοβοηθούνται, καθώς στοχεύουν στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού πλαισίου που προάγει την πρακτική, βιωματική και ευέλικτη μάθηση.

Η Πρόταση 20, που αναφέρεται στην ανάπτυξη σύγχρονων εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή της Πρότασης 23, η οποία επικεντρώνεται στην εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων. Ο σύγχρονος εξοπλισμός (όπως εργαστήρια, τεχνολογικά εργαλεία και υποδομές για πειραματική μάθηση) είναι απαραίτητος για να διδαχθούν και να αναπτυχθούν οι πρακτικές δεξιότητες. Για παράδειγμα, για την εκπαίδευση σε δεξιότητες που σχετίζονται με την τεχνολογία ή την περιβαλλοντική διαχείριση, είναι σημαντικό οι μαθητές να έχουν πρόσβαση σε σύγχρονα μέσα, όπως ηλεκτρονικούς υπολογιστές ή εργαστήρια φυσικών επιστημών. Έτσι, η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων ενισχύει τη δυνατότητα εφαρμογής της μάθησης σε πρακτικά πεδία, δίνοντας στους μαθητές τα μέσα να εξασκούν δεξιότητες που θα τους φανούν χρήσιμες στη μετέπειτα ζωή τους.

Η αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας (Πρόταση 44) συμβάλλει ουσιαστικά στην εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων (Πρόταση 23) παρέχοντας στους μαθητές τη δυνατότητα να εφαρμόζουν γνώσεις και δεξιότητες σε πραγματικές συνθήκες. Όταν οι μαθητές συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες, όπως περιβαλλοντικές δράσεις, εργαστήρια ή προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής, όπως η επίλυση προβλημάτων, η ομαδική συνεργασία και η κριτική σκέψη. Παράλληλα, η χρήση της τεχνολογίας – όπως κινητών συσκευών και κατάλληλου λογισμικού – για την υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων επιτρέπει στους μαθητές να μαθαίνουν να αξιοποιούν την τεχνολογία σωστά και δημιουργικά. Μέσω της τεχνολογίας, έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, καταγράφουν δεδομένα και συνεργάζονται αποδοτικά, ενισχύοντας τόσο τις τεχνολογικές όσο και τις πρακτικές δεξιότητές τους. Επιπλέον, η αυθεντική μάθηση ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην τοπική κοινωνία, καθώς τους δίνει την ευκαιρία να συνδέσουν τις σχολικές γνώσεις τους με τις ανάγκες και τις προκλήσεις της κοινότητάς τους, μαθαίνοντας να λειτουργούν ως υπεύθυνα και ενεργά μέλη της κοινωνίας με δεξιότητες άμεσα εφαρμόσιμες και κοινωνικά πολύτιμες.

Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός (Πρόταση 20) παρέχουν τη βάση για την ανάπτυξη εξωσχολικών εμπειριών που προωθούν την αυθεντική μάθηση (Πρόταση 44). Για παράδειγμα, τα σχολεία με εξωτερικούς χώρους για περιβαλλοντική εκπαίδευση ή εργαστήρια που μπορούν να υποστηρίξουν εξωτερικές δραστηριότητες (όπως γεωπονικές εργασίες ή ασκήσεις φυσικών επιστημών) ενισχύουν τη δυνατότητα εφαρμογής αυθεντικής μάθησης. Παράλληλα, ο εξοπλισμός που υποστηρίζει την τεχνολογία και την επικοινωνία μπορεί να επιτρέψει στους μαθητές να συνδεθούν με πραγματικούς φορείς ή να συμμετέχουν σε προγράμματα εκτός σχολείου, εμπλουτίζοντας την εμπειρία τους.

Συμπερασματικά, οι προτάσεις 20, 23 και 44 συνδυάζονται και αλληλοϋποστηρίζονται στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της πρακτικής και αυθεντικής μάθησης, κάνοντας την εκπαίδευση πιο προσβάσιμη και σχετική με τον πραγματικό κόσμο. Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις επιτρέπουν την εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων, και οι δεξιότητες αυτές με τη σειρά τους βρίσκουν εφαρμογή σε αυθεντικά, εξωσχολικά περιβάλλοντα μάθησης, συνδέοντας έτσι τη θεωρία με την πράξη και ενισχύοντας τη συμμετοχή των μαθητών σε πραγματικές εμπειρίες ζωής.

Η αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας (Πρόταση 44) συμβάλλει ουσιαστικά στην εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων (Πρόταση 23) παρέχοντας στους μαθητές τη δυνατότητα να εφαρμόζουν γνώσεις και δεξιότητες σε πραγματικές συνθήκες. Όταν οι μαθητές συμμετέχουν σε βιωματικές δραστηριότητες, όπως περιβαλλοντικές δράσεις, εργαστήρια ή προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής, όπως η επίλυση προβλημάτων, η ομαδική συνεργασία και η κριτική σκέψη. Παράλληλα, η χρήση της τεχνολογίας – όπως κινητών συσκευών και κατάλληλου λογισμικού – για την υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων επιτρέπει στους μαθητές να μαθαίνουν να αξιοποιούν την τεχνολογία σωστά και δημιουργικά. Μέσω της τεχνολογίας, έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, καταγράφουν δεδομένα και συνεργάζονται αποδοτικά, ενισχύοντας τόσο τις τεχνολογικές όσο και τις πρακτικές δεξιότητές τους. Επιπλέον, η αυθεντική μάθηση ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών στην τοπική κοινωνία, καθώς τους δίνει την ευκαιρία να συνδέσουν τις σχολικές γνώσεις τους με τις ανάγκες και τις προκλήσεις της κοινότητάς τους, μαθαίνοντας να λειτουργούν ως υπεύθυνα και ενεργά μέλη της κοινωνίας με δεξιότητες άμεσα εφαρμόσιμες και κοινωνικά πολύτιμες.

Συσχετισμοί Πρότασης 3 με 42 και με το σύμπλεγμα [18, 20, 23, 41 και 44]

Η σύνδεση μεταξύ της Πρότασης 42, που αφορά τη σταδιακή αποκέντρωση και αυτοδιαχείριση των σχολικών μονάδων με στόχο τη μετεξέλιξή τους σε *μικροπολιτείες* άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας και της εκπαίδευσης των γονιών μέσω βιωματικών και δημοκρατικών εργαστηρίων με σκοπό την κατανόηση των αναγκών των παιδιών για το πως η ανατροφή επηρεάζει την αγάπη για μάθηση (Πρόταση 3) προκύπτει από το γεγονός ότι η ευαισθητοποίηση, εμπλοκή και εκπαίδευση των γονέων αποτελεί θεμέλιο για την αποτελεσματική εφαρμογή της αυτοδιαχείρισης και συμμετοχικής διακυβέρνησης στα σχολεία. Όταν οι γονείς εκπαιδεύονται στις ανάγκες και στις ψυχολογικές πτυχές της μάθησης των παιδιών, είναι πιο έτοιμοι να συμμετέχουν ενεργά και υποστηρικτικά στις σχολικές αποφάσεις, συνεισφέροντας σε μια κουλτούρα συνεργασίας και δημοκρατικής συμμετοχής. Έτσι, τα σχολεία που λειτουργούν ως *μικροπολιτείες* μπορούν να διατηρήσουν την υποστήριξη της κοινότητας και των γονέων και να καλλιεργήσουν ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον στο οποίο όλοι οι ενδιαφερόμενοι συμμετέχουν ενεργά και με κοινό όραμα.

Η εκπαίδευση των γονιών μέσω βιωματικών και δημοκρατικών εργαστηρίων με σκοπό την κατανόηση των αναγκών των παιδιών για το πως η ανατροφή επηρεάζει την αγάπη για μάθηση (Πρόταση 3) θα είναι επίσης υποστηρικτική στις προσπάθειες της σχολικής μονάδας να εντάξει την αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας (Πρόταση 44) η οποία με τη σειρά της συμβάλλει ουσιαστικά στην εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων (Πρόταση 23). Επίσης, η κατανόηση και στήριξη των γονιών είναι αναγκαία για την προώθηση καινοτομιών, είτε αυτές αφορούν σύγχρονες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό (Πρόταση 20), ή τη θεσμοθέτηση αρχών πράσινων σχολείων (Πρόταση 18), είτε σχολίων του δάσους (Πρόταση 41: *Creating forest schools for young children*).

Επίπεδο 2: Προτάσεις 12 και 13

Στις επόμενες παραγράφους, θα επικεντρωθούμε στις προτάσεις που βρίσκονται ακριβώς κάτω από τις Προτάσεις 12 και 13 (Επίπεδο 2), δηλαδή τις προτάσεις 23, 20, 44, 18 και 14, και να εξηγήσουμε πώς αυτές οι προτάσεις διευκολύνουν την εφαρμογή των ισχυρότερων γεφυρών από την τάξη σε πολυθεματικούς χώρους μάθησης (Πρόταση 12) και των αλλαγών στο μαθησιακό περιβάλλον και στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα (Πρόταση 13).

Υποστήριξη της Πρότασης 12: Ισχυρότερες Γέφυρες από την Τάξη σε Πολυθεματικούς Χώρους Μάθησης

Η Πρόταση 12 στοχεύει στη σύνδεση της παραδοσιακής τάξης με πολυθεματικούς χώρους μάθησης, επιτρέποντας στους μαθητές να αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες μέσα από εμπειρίες εκτός της τυπικής διδασκαλίας. Οι προτάσεις που βρίσκονται από κάτω διευκολύνουν αυτή τη μετάβαση:

Συμβολή της Πρότασης 23 - Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων και όχι μόνο ακαδημαϊκών γνώσεων: Η μετάβαση σε πολυθεματικούς χώρους μάθησης ενθαρρύνεται όταν η εκπαιδευτική προσέγγιση περιλαμβάνει βασικές, πρακτικές δεξιότητες. Η έμφαση στην εκμάθηση δεξιοτήτων (π.χ. επικοινωνία, επίλυση προβλημάτων) προετοιμάζει τους μαθητές για να αλληλεπιδρούν με πιο σύνθετα και πολυδιάστατα περιβάλλοντα μάθησης εκτός της τάξης, όπου οι ακαδημαϊκές γνώσεις ενσωματώνονται σε πραγματικές καταστάσεις.

Συμβολή της Πρότασης 20 - Σύγχρονες εγκαταστάσεις και σύγχρονος εξοπλισμός: Οι σύγχρονες εγκαταστάσεις και ο κατάλληλος εξοπλισμός αποτελούν βασικά εργαλεία για τη δημιουργία πολυθεματικών χώρων μάθησης. Οι μαθητές μπορούν να έχουν πρόσβαση σε χώρους όπως εργαστήρια, χώρους τεχνολογίας ή αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, που διευκολύνουν την ενσωμάτωση διαφορετικών θεματικών πεδίων στη μάθησή τους.

Συμβολή της Πρότασης 44: Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας: Η αυθεντική μάθηση που πραγματοποιείται έξω από την τυπική τάξη, όπως δραστηριότητες στην κοινότητα ή επισκέψεις σε εξωτερικούς χώρους, προσφέρει μια πολυθεματική εμπειρία που ενσωματώνει την πρακτική γνώση. Αυτό διευκολύνει τη δημιουργία γεφυρών ανάμεσα στην παραδοσιακή τάξη και τα πολυθεματικά μαθησιακά περιβάλλοντα, καθώς οι μαθητές εξοικειώνονται με την εφαρμογή της γνώσης σε πραγματικά πλαίσια.

Συμβολή της Πρότασης 18 - Πράσινα σχολεία: Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η βιωσιμότητα ενθαρρύνουν την έξοδο από την παραδοσιακή αίθουσα, φέρνοντας τους μαθητές σε επαφή με τη φύση και προωθώντας την πολυθεματική μάθηση. Τα «πράσινα σχολεία» παρέχουν ευκαιρίες για μάθηση σε εξωτερικούς χώρους και σε περιβαλλοντικά προγράμματα, που ενισχύουν τη σύνδεση με διάφορα πεδία και δημιουργούν εμπειρίες μάθησης εκτός τάξης.

Υποστήριξη της Πρότασης 13: Αλλαγές στο μαθησιακό περιβάλλον και στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα

Η Πρόταση 13 αφορά τη διαφοροποίηση του τρόπου με τον οποίο το πρόγραμμα σπουδών εφαρμόζεται, προσαρμόζοντας το εκπαιδευτικό περιβάλλον για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών. Οι παρακάτω προτάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτής της αλλαγής:

Συμβολή της Πρότασης 23 - Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων και όχι μόνο ακαδημαϊκών γνώσεων: Η εστίαση στις βασικές δεξιότητες επιτρέπει την προσαρμογή του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος σε ένα πιο πρακτικό και λειτουργικό επίπεδο, ενισχύοντας την ικανότητα των μαθητών να αντιμετωπίζουν καθημερινές προκλήσεις και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εμπλέκονται ενεργά στη μάθησή τους με διαφορετικούς τρόπους.

Συμβολή της Πρότασης 20 - Σύγχρονες εγκαταστάσεις και σύγχρονος εξοπλισμός: Η προσαρμογή του περιβάλλοντος μάθησης απαιτεί τη χρήση σύγχρονων εργαλείων και εξοπλισμού, που διευκολύνουν την εφαρμογή νέων παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικών. Ο εξοπλισμός, όπως διαδραστικοί πίνακες και ηλεκτρονικές συσκευές, επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να διαφοροποιούν το υλικό διδασκαλίας και να εφαρμόζουν πιο ευέλικτες και προσαρμοσμένες στρατηγικές μάθησης.

Συμβολή της Πρότασης 44 - Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας: Η αυθεντική μάθηση επιτρέπει στους μαθητές να αποκτούν εμπειρίες μάθησης σε πραγματικά περιβάλλοντα, ενισχύοντας την κατανόηση και την εφαρμογή της γνώσης. Αυτό διευκολύνει την προσαρμογή του προγράμματος ώστε να περιλαμβάνει δραστηριότητες που είναι σχετικές με την πραγματική ζωή και βοηθά τους εκπαιδευτικούς να διαμορφώνουν το περιεχόμενο με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών.

Συμβολή της Πρότασης 18 - Πράσινα σχολεία: Η προώθηση της βιωσιμότητας στο σχολικό περιβάλλον ενισχύει την προσαρμογή του προγράμματος σπουδών, καθώς οι μαθητές εκτίθενται σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες και μαθήματα που συνδυάζουν γνώση από πολλούς τομείς. Αυτό το εκπαιδευτικό πλαίσιο ενισχύει τη βιωματική και διαθεματική μάθηση, ενσωματώνοντας οικολογικά θέματα και πρακτικές που αναπτύσσουν μια κουλτούρα περιβαλλοντικής συνείδησης.

Συμβολή της Πρότασης 14: Εισαγωγή του θεσμού του συμβούλου για κοινωνική δικαιοσύνη: Η παρουσία συμβούλων για κοινωνική δικαιοσύνη διευκολύνει τις αλλαγές στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, διασφαλίζοντας ότι η μάθηση είναι προσβάσιμη και προσαρμοσμένη στις ανάγκες όλων των μαθητών. Αυτό υποστηρίζει έναν εκπαιδευτικό σχεδιασμό που είναι πιο δίκαιος και συμπεριληπτικός, ενισχύοντας τις αλλαγές στην εφαρμογή του προγράμματος ώστε να αντανακλούν τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Συνολικά, οι πιο πάνω προτάσεις παρέχουν τις υποδομές, τα εργαλεία και τις αξίες που επιτρέπουν τη σύνδεση των μαθητών με ποικίλα περιβάλλοντα μάθησης (Πρόταση 12) και διευκολύνουν τη διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και του τρόπου με τον οποίο εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα (Πρόταση 13), καθιστώντας το πιο συμπεριληπτικό, πρακτικό και προσαρμοσμένο στις σύγχρονες ανάγκες.

Οι ιδέες στην κορυφή του δέντρου

Ας αναλύσουμε τώρα πώς οι προτάσεις που βρίσκονται σε κατώτερα επίπεδα υποστηρίζουν άμεσα τις προτάσεις του Επίπεδου 1: δηλαδή τις Προτάσεις 9 (Σχολεία για όλα τα παιδιά), 1 (Να μην υπάρχουν μαθήματα στο σπίτι) και 6 (Συναισθηματική στήριξη). Κάθε μία από αυτές στηρίζεται από συγκεκριμένες προτάσεις κατώτερων επιπέδων, που παρέχουν τις αναγκαίες δομές και αξίες για την εφαρμογή τους.

Υποστήριξη της Πρότασης 9: Σχολεία για όλα τα παιδιά

Η Πρόταση 9, που αφορά τη δημιουργία σχολείων όπου όλα τα παιδιά είναι ευπρόσδεκτα και δεν αποκλείονται λόγω αναπηριών ή μαθησιακών δυσκολιών, βασίζεται άμεσα στις Προτάσεις 14 και 29.

Συμβολή της Πρότασης 14 - Εισαγωγή του θεσμού του συμβούλου για κοινωνική δικαιοσύνη: Ο θεσμός του συμβούλου για κοινωνική δικαιοσύνη διασφαλίζει ότι το σχολικό περιβάλλον υποστηρίζει όλους τους μαθητές ισότιμα, αντιμετωπίζοντας θέματα αποκλεισμού ή διακρίσεων. Οι σύμβουλοι αυτοί λειτουργούν ως υποστηρικτές της συμπεριληπτικότητας, φροντίζοντας ώστε οι μαθητές με αναπηρίες ή μαθησιακές δυσκολίες να έχουν πρόσβαση στις ίδιες ευκαιρίες μάθησης με τους υπόλοιπους μαθητές. Αυτή η υποστήριξη ενισχύει τη φιλοσοφία της Πρότασης 9 για ανοιχτά και συμπεριληπτικά σχολεία για όλους.

Συμβολή της Πρότασης 29 - Διαχρονική ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών: Η ψυχοεκπαίδευση των εκπαιδευτικών είναι κρίσιμη για τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού και χωρίς αποκλεισμούς σχολικού περιβάλλοντος. Εκπαιδευοντας τους παιδαγωγούς να κατανοούν και να ανταποκρίνονται στις συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες όλων των μαθητών, η Πρόταση 29 υποστηρίζει την εφαρμογή

της Πρότασης 9, διασφαλίζοντας ότι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν την ενσυναίσθηση και τις γνώσεις που απαιτούνται για να αγκαλιάσουν και να εντάξουν όλους τους μαθητές στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Υποστήριξη της Πρότασης 1: Να μην υπάρχουν μαθήματα στο σπίτι

Η Πρόταση 1, που προτείνει την εξάλειψη των μαθημάτων στο σπίτι, υποστηρίζεται από την εφαρμογή των Προτάσεων 12, 13 και από προτάσεις που βρίσκονται ακριβώς από κάτω τους.

Συμβολή της Πρότασης 12: Ισχυρότερες Γέφυρες από την τάξη σε πολυθεματικούς χώρους μάθησης: Αυτή η πρόταση ενθαρρύνει την αξιοποίηση πολυθεματικών χώρων μάθησης, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες σε ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον εντός του σχολείου. Έτσι, οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών ικανοποιούνται καλύτερα εντός της σχολικής μονάδας, μειώνοντας την ανάγκη για επιπλέον εργασία στο σπίτι.

Συμβολή της Πρότασης 13 - Αλλαγές στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα: Η διαφοροποίηση του τρόπου εφαρμογής του προγράμματος και η προσαρμογή του στις ανάγκες των μαθητών υποστηρίζουν την πλήρη κάλυψη του μαθησιακού τους χρόνου εντός σχολείου. Ένα ευέλικτο και προσαρμοσμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα διασφαλίζει ότι οι μαθητές έχουν το χρόνο και τους πόρους που χρειάζονται για να αφομοιώσουν τη γνώση κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας, ελαχιστοποιώντας την ανάγκη για κατ' οίκον εργασίες.

Συμβολή των Προτάσεων 23 (Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων), 20 (Σύγχρονες εγκαταστάσεις και εξοπλισμός), 44 (Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας) και 18 (Πράσινα σχολεία): Αυτές οι προτάσεις ενισχύουν το σχολικό περιβάλλον και το προσαρμόζουν στις ανάγκες των μαθητών, ενισχύοντας την πρακτική και βιωματική μάθηση. Έτσι, το σχολείο αποκτά τη δυνατότητα να προσφέρει ολοκληρωμένες μαθησιακές εμπειρίες, καλύπτοντας τις ανάγκες των μαθητών χωρίς να απαιτείται πρόσθετη εργασία στο σπίτι.

Υποστήριξη της Πρότασης 6: Συναισθηματική Στήριξη

Η Πρόταση 6, που αφορά την παροχή συναισθηματικής στήριξης στους μαθητές, υποστηρίζεται από τις Προτάσεις 3 και 29.

Συμβολή της Πρότασης 3 - Εκπαίδευση των γονιών μέσω βιωματικών και δημοκρατικών εργαστηρίων: Η εκπαίδευση των γονιών στις ανάγκες των παιδιών και στον τρόπο που η ανατροφή τους επηρεάζει τη στάση τους προς τη μάθηση, ενισχύει την παροχή συναισθηματικής υποστήριξης. Όταν οι γονείς κατανοούν τις συναισθηματικές και ψυχολογικές ανάγκες των παιδιών, μπορούν να συνεισφέρουν σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον τόσο στο σπίτι όσο και στο σχολείο, συνεργαζόμενοι με τους εκπαιδευτικούς για την ανάπτυξη μιας κοινής γραμμής συναισθηματικής υποστήριξης.

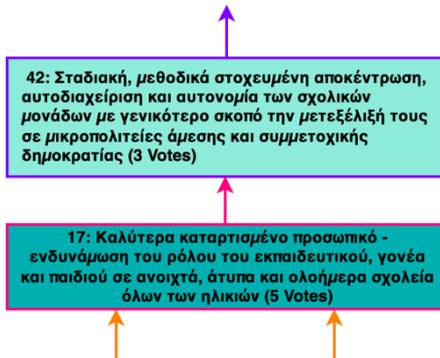
Συμβολή της Πρότασης 29 - Διαχρονική ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών: Η ψυχοεκπαίδευση των εκπαιδευτικών επιτρέπει την ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης με τους μαθητές και ενισχύει την ικανότητα των παιδαγωγών να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται στις συναισθηματικές τους ανάγκες. Έτσι, οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να παρέχουν ουσιαστική συναισθηματική υποστήριξη στο σχολικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην ψυχολογική ευεξία των μαθητών και στη δημιουργία ενός θετικού κλίματος μάθησης.

Συμπερασματικά, οι προτάσεις στα κατώτερα επίπεδα προσφέρουν τις δομές, τις αξίες και την απαραίτητη εκπαίδευση που διευκολύνουν την υλοποίηση των τελικών στόχων στο Επίπεδο 1. Μέσω της εισαγωγής συμβούλων για κοινωνική δικαιοσύνη, της ψυχοεκπαίδευσης των παιδαγωγών, της εκπαίδευσης των γονέων και της προσαρμογής του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, τα σχολεία αποκτούν τη δυνατότητα να είναι συμπεριληπτικά, συναισθηματικά υποστηρικτικά και να καλύπτουν πλήρως τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας.

Διαδρομή Συμφόρησης (Bottlenecks)

Οι Δράσεις #17 και #42, βρίσκονται σε σειρά (Σχήμα 9), χωρίς να υπάρχουν σημαντικές άλλες διασυνδέσεις από τις πιο ριζικές προς αυτές που βρίσκονται πιο ψηλά στο χάρτη. Μια τέτοια κατάληξη απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή γιατί μεταφράζεται ως διαδρομή συμφόρησης.

Με άλλα λόγια, η Πρόταση 42, που αφορά τη σταδιακή, μεθοδικά στοχευμένη αποκέντρωση και αυτοδιαχείριση των σχολικών μονάδων με σκοπό την ανάπτυξή τους σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας, βασίζεται στις θεμελιώδεις προτάσεις των επιπέδων που βρίσκονται πιο κάτω και ειδικότερα στην Πρόταση 17. Η Πρόταση 17 για την ενδυνάμωση του ρόλου του εκπαιδευτικού, του γονέα και του παιδιού σε ένα ανοιχτό και ολοήμερο σχολείο διαμορφώνει έναν χώρο όπου εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς δρουν συνεργατικά και μοιράζονται ευθύνες για την εκπαιδευτική διαδικασία και το σχολικό περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση προετοιμάζει τα σχολεία για να λειτουργούν με μεγαλύτερη αυτονομία και να έχουν μια δυναμική και ουσιαστική συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στη λήψη αποφάσεων. Όταν οι εκπαιδευτικοί είναι κατάλληλα καταρτισμένοι και ενδυναμωμένοι, όπως ορίζεται από την Πρόταση 17, έχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες να αναλαμβάνουν ηγετικούς ρόλους, διευκολύνοντας τη μετάβαση του σχολείου προς την αυτοδιαχείριση).

Σχήμα 9 Διάταξη σε σειρά

Προτάσεις που δεν έχουν συμπεριληφθεί στο Χάρτη

Λόγω έλλειψης χρόνου, οι συμμετέχοντες καλούνται να διερευνήσουν τις σχέσεις μεταξύ των ιδεών που έχουν λάβει αρκετές ψήφους. Συνεπώς, πολλές προτάσεις δεν εμφανίζονται στο χάρτη. Στο συγκεκριμένο ΔΔΔ, έχουν συμπεριληφθεί ιδέες με τρεις ή περισσότερους ψήφους. Ο μελετητής μπορεί να τοποθετήσει στο χάρτη, με βάση τη δική του αντίληψη και ενδιαφέροντα, προτάσεις που έχουν πάρει δύο ή ένα ή κανένα ψήφο.

Δήλωση/Επεξήγηση για το πως πρέπει να “διαβάζεται” ο Χάρτης

Κάθε χάρτης που δημιουργείται στο πλαίσιο ενός ΔΔΔ είναι εφήμερος και δεν πρέπει να θεωρείται πανάκεια. Έχει αποδειχθεί πειραματικά ότι, όταν διαφορετικές ομάδες διεξάγουν ΔΔΔ με το ίδιο ερώτημα, καταλήγουν σε παρόμοια αποτελέσματα, εφόσον η επιλογή των συμμετεχόντων πληροί τον όρο της ποικιλότητας. Ωστόσο, ειδικά στην περίπτωση θεμάτων μεγάλης κοινωνικής κλίμακας, είναι πρακτικά αδύνατο να συμμετέχουν άτομα που να εκπροσωπούν ισότιμα όλες τις απόψεις και πτυχές ενός θέματος και να είναι πραγματικά ενδιαφερόμενα και εμπλεκόμενα μέρη. Γι’ αυτό, ο χάρτης πρέπει να ερμηνεύεται ως μια απεικόνιση της συλλογικής σοφίας των συγκεκριμένων συμμετεχόντων. Στο συγκεκριμένο ΔΔΔ, η συμμετοχή μαθητών και ενεργών εκπαιδευτικών από το υπουργείο ήταν περιορισμένη, όπως και η συμμετοχή ανδρών. Η δημοκρατική διαδικασία, ως μοντέλο για τη δημιουργία συναίνεσης και τον προγραμματισμό δράσεων, αποτελεί εξίσου σημαντική πτυχή ενός ΔΔΔ όσο και τα συγκεκριμένα αποτελέσματα του χάρτη..

Πρόταση Συμμετεχόντων προς την αρμόδια Υπουργό και την Κυβέρνηση

Προτείνουμε μια ριζική μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω μιας σειράς ολοκληρωμένων και αλληλοϋποστηριζόμενων δράσεων που θα ενισχύσουν την καθημερινή επιθυμία και τον ενθουσιασμό των μαθητών να πηγαίνουν στο σχολείο. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές επικεντρώνονται στη σταδιακή, μεθοδικά στοχευμένη αποκέντρωση, αυτοδιαχείριση και αυτονομία των σχολικών μονάδων, με γενικότερο σκοπό τη μετεξέλιξή τους σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση είναι κομβικής σημασίας, καθώς θα υποστηρίξει ουσιαστικά πολλές βελτιώσεις και καινοτομίες που θα εξασφαλίζουν μια σύγχρονη, αποτελεσματική και ευχάριστη εκπαιδευτική εμπειρία.

Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, προτείνουμε την ενδυνάμωση των ρόλων των εκπαιδευτικών, των γονέων και των παιδιών μέσα στο πλαίσιο ενός δυναμικού οικοσυστήματος, στο οποίο κράτος, μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, και τοπική κοινωνία θα συνεργάζονται ισότιμα στη λήψη αποφάσεων και θα μοιράζονται την ευθύνη της μάθησης και διαπαιδαγώγησης των μελλοντικών πολιτών της Κύπρου.

Ως πρώτα και εφικτά βήματα, προτείνουμε:

1. Τη σταδιακή εφαρμογή μιας σύγχρονης εκπαιδευτικής προσέγγισης, στην οποία τα παιδιά συμμετέχουν στην επιλογή τόσο του περιεχομένου όσο και των μεθόδων διδασκαλίας.
2. Την εφαρμογή του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση⁶, για να διασφαλιστεί η προσβασιμότητα και συμπερίληψη σε όλα τα σχολεία, ώστε να καλύπτονται οι μαθησιακές ανάγκες κάθε παιδιού χωρίς αποκλεισμούς.
3. Την ενίσχυση της ψυχοεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, σε συνδυασμό με την καθιέρωση συμβούλων κοινωνικής δικαιοσύνης, την εκπαίδευση γονιών μέσω βιωματικών και δημοκρατικών εργαστηρίων ώστε να κατανοούν και στηρίζουν τις ανάγκες των παιδιών, και την παροχή ψυχολογικής στήριξης εκεί όπου χρειάζεται. Αυτές οι δράσεις θα δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό σχολικό περιβάλλον με σεβασμό στη διαφορετικότητα, όπου όλοι οι μαθητές θα αισθάνονται ασφαλείς και αποδεκτοί, αναπτύσσοντας αγάπη και περιέργεια για τη μάθηση.
4. Την προώθηση της βιωματικής και αυθεντικής μάθησης μέσω πολυθεματικών μαθησιακών χώρων και εξωσχολικών εμπειριών (π.χ. εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις, εργοστάσια, σχολεία του δάσους, πράσινα σχολεία, γεωργικές/κτηνοτροφικές μονάδες), με έμφαση σε δεξιότητες ζωής και περιβαλλοντική συνείδηση.

Η πολύπλευρη κατάρτιση και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, σε συνδυασμό με την πρόσβαση σε σύγχρονο εξοπλισμό και υποδομές, καθώς και η προώθηση νέων τύπων σχολείων (π.χ. πράσινα σχολεία, σχολεία του δάσους), θα διασφαλίσουν ότι κάθε μαθητής θα έχει πρόσβαση σε ένα πλούσιο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Αυτές οι πρωτοβουλίες θα συμβάλουν στην αύξηση του ενδιαφέροντος, της περιέργειας και του ενθουσιασμού για μάθηση.

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, δομημένες ως ένα σύστημα που αλληλοϋποστηρίζεται και συνεργεί, θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός σύγχρονου, συμμετοχικού και ανθρωποκεντρικού εκπαιδευτικού συστήματος, στο οποίο τα παιδιά θα επιθυμούν να συμμετέχουν καθημερινά.

Καλούμε την κυβέρνηση να υιοθετήσει αυτές τις προτάσεις, ώστε να οικοδομήσουμε ένα μέλλον με ευτυχισμένους μαθητές και ακμάζοντα σχολεία..

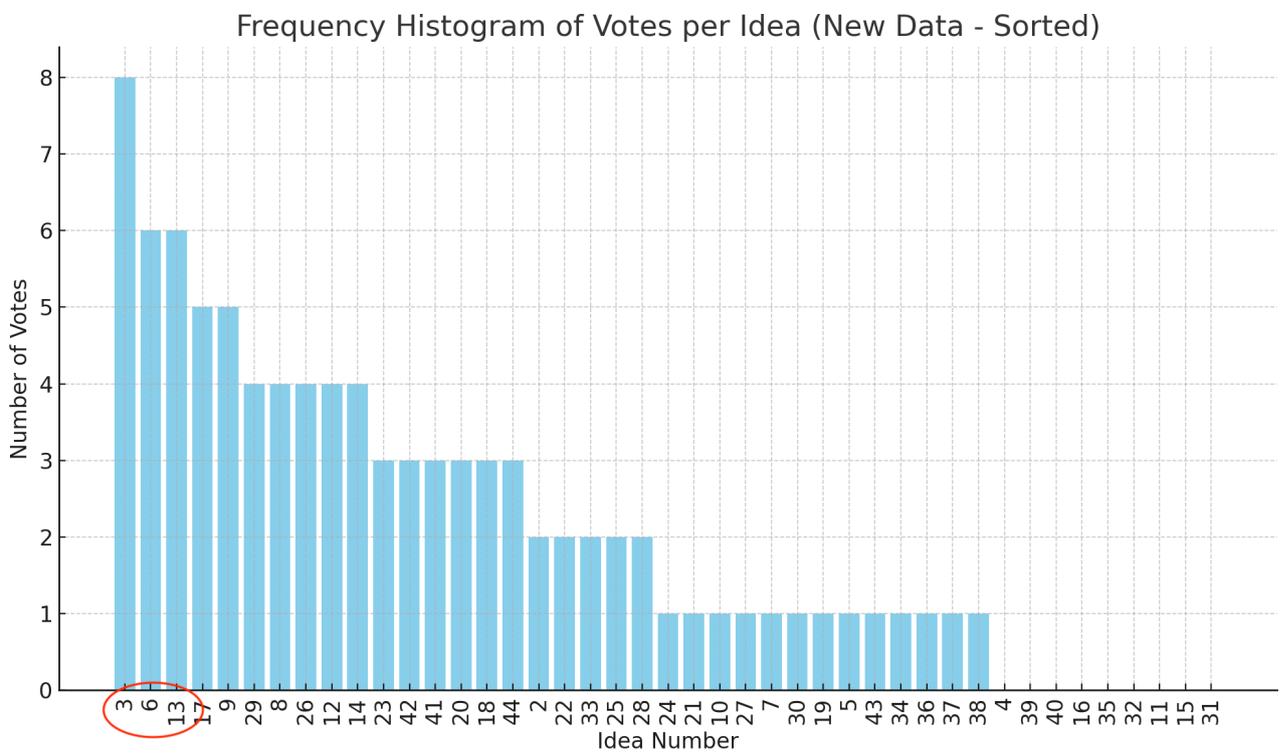
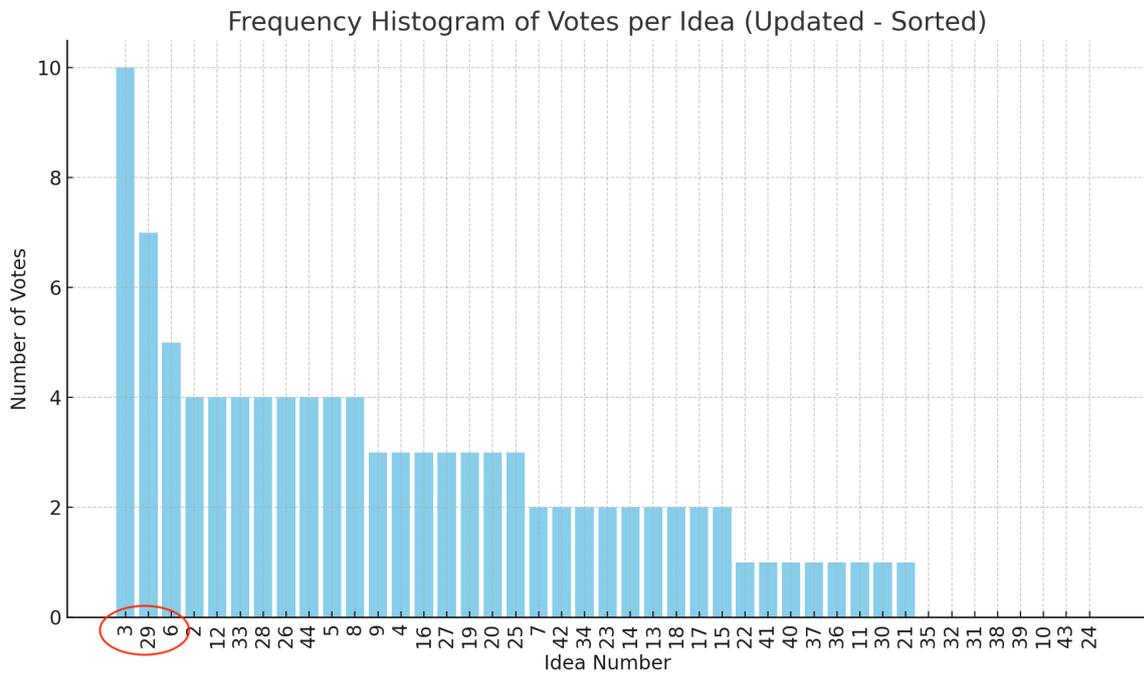
⁶ Universal Design for Learning

Παράρτημα 1: Κατάλογος Προτάσεων (και ψήφων στη δεύτερη ψηφοφορία)

#	Votes	Action Plan
3	8	Εκπαίδευση των γονιών μέσω βιωματικών και δημοκρατικών εργαστηρίων με σκοπό την κατανόηση των αναγκών των παιδιών για το πως η ανατροφή επηρεάζει την αγάπη για μάθηση [Ιουλιέττα Καλλή Λαούρη]
6	6	Συναισθηματική στήριξη [Ελίνα Αντωνίου]
13	6	Change the school learning environments and also the way the curriculum is implemented [GR: Αλλαγές στο μαθησιακό περιβάλλον και στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το αναλυτικό πρόγραμμα; Nicoletta Christodoulou]
9	5	Σχολεία για όλα τα παιδιά. Όλα τα παιδιά να είναι ευπρόσδεκτα στα δημόσια σχολεία και κανένα παιδί να μην αποκλείεται επειδή έχει αναπηρία ή μαθησιακές Δυσκολίες [Γιούλα Πιτσιάλη]
17	5	Καλύτερα καταρτισμένο προσωπικό - ενδυνάμωση του ρόλου του εκπαιδευτικού, γονέα και παιδιού σε ανοιχτά, άτυπα και ολοήμερα σχολεία όλων των ηλικιών [Πολύκαρπος Άνιφτος]
1	4	Να μην υπάρχουν μαθήματα στο σπίτι [Λέιλα Φέργκεσον (Kerstin Wittig-Ferguson)]
8	4	'Student-driven' μαθήματα [Kerstin Wittig-Ferguson]
12	4	Ισχυρότερες Γέφυρες: από την τάξη σε πολυθεματικούς χώρους μάθησης [Καλλιόπη Παρίδη]
14	4	Εισαγωγή του θεσμού του συμβούλου για κοινωνική δικαιοσύνη [Νάγια Βερέη]
26	4	Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση (Universal Design for Learning) [Γιόλα Χαραλάμπους]
29	4	Διαχρονική ψυχοεκπαίδευση των παιδαγωγών [Ιουλιέττα Καλλή Λαούρη]
18	3	Πράσινα σχολεία [Ιόλη Ορφανίδη]
20	3	Σύγχρονες εγκαταστάσεις και σύγχρονος εξοπλισμός [Ελένη Πιερή]
23	3	Εκμάθηση βασικών δεξιοτήτων και όχι μόνο απόκτηση ακαδημαϊκών γνώσεων [Ελίζα Γεωργιάδου]
41	3	Creating forest schools for young children [Nicoletta Christodoulou]
42	3	Σταδιακή, μεθοδικά στοχευμένη αποκέντρωση, αυτοδιαχείριση και αυτονομία των σχολικών μονάδων με γενικότερο σκοπό την μετεξέλιξή τους σε μικροπολιτείες άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας [Πολύκαρπος Άνιφτος]
44	3	Αυθεντική μάθηση εκτός σχολικής αίθουσας [Σοφία Ανδρέου Λοϊζίδη]
2	2	Ελεύθερη μάθηση [Ιωάννης Δαμιανού]
22	2	Δημιουργία Συμπεριληπτικών Σχολείων με ένα Ευχάριστο και Υποστηρικτικό Περιβάλλον Μάθησης προς τους μαθητές με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με/χωρίς Υπερκινητικότητα [Μαρίνα Γεωργίου]
25	2	Η μέθοδος Project- Θέλω να μάθω αυτά που θέλω να μάθω! [Ειρήνη Γεωργίου]
28	2	Πρωώθηση ανθρωπιστικής παιδείας [Αιμίλιος Πολυβίου]
33	2	Εκπαιδευτικοί ως 'leaders of learning': βελτίωση του ρόλου των εκπαιδευτικών ως αγωγοί-μέντορες των παιδιών [Καλλιόπη Παρίδη]
5	1	Ισχυροποίηση της μη τυπικής μάθησης [Χριστόφορος Χριστοφόρου]
7	1	Χρήση θεατρικού παιχνιδιού και διδασκαλία μέσα από τη λογοτεχνία [Ευαγγελία Αλεξοπούλου-Χριστόφορος]
10	1	Απόκτηση ακαδημαϊκών γνώσεων μέσα από πιο "ζωντανές" και βιωματικές διαδικασίες [Ελίζα Γεωργιάδου]
19	1	Ομαδικές Δημιουργικές Εργασίες οι οποίες θα αντικαταστήσουν την τυπική μάθηση και στις οποίες μπορούν να συνδυαστούν περισσότερα από 1 ή 2 μαθήματα [Αλεξία Χαραλαμπίδου]
21	1	Ημέρα "Montessori" [Μέλπω Βορκά]
24	1	Ένα Σχολείο με Ελευθερία και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων [Αννα Παναγιώτου]

27	1	Διαμόρφωση χώρων μάθησης (τάξεις/ σχολεία) και τρόπου διδασκαλίας [Μύρια Λαζάρου]
30	1	Μικρές προσαρμογές στο ωρολόγιο πρόγραμμα και στο σύστημα κινήτρων των εκπαιδευτικών [Χριστόφορος Χριστοφόρου]
34	1	Independent / Autonomous Schools [Nicoletta Christodoulou]
36	1	Αξιοποίηση των big data προς όφελος του δημόσιου σχολείου (αντί προς καταστροφή του) [Πολύκαρπος Άνιφτος]
37	1	Καθημερινά διαλείμματα κίνησης και ενσυνειδητότητας [Αλεξία Χαραλαμπίδου]
38	1	Διασκέδαση και σχολείο [Ελένη Πιερή]
43	1	Προκλήσεις και καλλιέργεια περιέργειας [Ελένη Πιερή]
4	0	Σχολεία χωρίς σχολική στολή [Λέιλα Φέργκεσον (Kerstin Wittig-Ferguson)]
11	0	Εμφάνιση σχολείων: φιλική προς τους μαθητές και τις μαθήτριες [Μαρία Κολά]
15	0	Δημιουργία Καλλιτεχνικού Σχολείου [Άντρη Λαζάρου]
16	0	Μη τυπική εκπαίδευση- Φιλοσοφία των Σχολείων του δάσους [Ειρήνη Γεωργίου]
31	0	Δυνατότητα για ελευθερία και σωστή διαχείρισή της [Ελίνα Αντωνίου]
32	0	[DELETE] Δημιουργία ιστολογίου τάξης με τη συνεχή διάδραση παιδιών και δασκάλας [Ευαγγελία Αλεξοπούλου]
35	0	Διερώτηση- Θέλω να μάθω, πως θα το μάθω; [Ειρήνη Γεωργίου]
39	0	Αναβάθμιση αναλυτικών προγραμμάτων [Μαρία Κολά]
40	0	Ποιοτικό παιχνίδι [Ελίνα Αντωνίου]

Παράρτημα 2: Πρώτη και Δεύτερη Ψηφοφορία

Παράρτημα 3: Κατάλογος Συμμετεχόντων

#	First Name	Last Name	Institution
1	Nicoletta	Christodoulou	Academic/School of the forest
2	Eliza	Georgiadou	Clinical Psychologist/parent
3	Emilios	Polyviou	Kindergarten Teacher
4	Eirini	Georgiou	Kindergarten Teacher
5	Yiannis	Damianou	IT young expert
6	Yiola	Charalambous	Parent (Special Needs)
7	Yioula	Pitsiali	Specialist (Agalia Elpidas)
8	Kerstin	Wittig-Ferguson	Social Entrepreneur/ Global Education Consultant
9	Layla	Ferguson	4th grade primary school student
10	Alexia	Charalambidou	Theater, Music, Pilates
11	Joulietta	Kalli-Laouri	Childpsychiatrist
12	Kallia	Paridi	Learning in Science Group, UCY
13	Myria	Lazarou	Systemic School
14	Melpo	Vorka	Speech therapist
15	Christoforos	Christoforou	Teacher-Children's books Author
16	Efi	Xanthou	Politicians
17	Andri	Lazarou	Artist
18	Ioli	Orphanides	Sociolinguistics, Psycholinguistics
19	Nayia	Veraey	Primary Education Teacher and parent of a child with SEN
20	Elina	Antoniou	Kindergarten Teacher
21	Polycarpus	Aniftos	Ex-secondary school IT teacher
22	Marina	Georgiou	President of ADHD persons
23	Sophia	Andreou Loizidi	Teacher
24	Eleni	Pieri	Parent
25	Anna	Panayiotou	Mathematician (Fidias Team)
26	Nicolas	Loucanicos Louka	Physics teacher (secondary school; Fidias Team)

Notes

20 female; 1 child; 5 male

5 (brown) participants have missed one session